

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำเสนอตามลำดับ
ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3. การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD
4. ระบบและวิธีการของสหกรณ์
5. แผนการจัดการเรียนรู้
6. ความพึงพอใจในการเรียนรู้
7. บริบทของโรงเรียน
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ
9. กรอบแนวคิดการวิจัย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีหลักการและแนวทางในการจัดการศึกษา ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ. 2544 ข : 4 - 34)

1. หลักการ เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้
  - 1.1 เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
  - 1.2 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษา

อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

1.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้

1.5 เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนการเรียนรู้และประสบการณ์

2. จุดหมาย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาให้คนไทยมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1 เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์

2.2 มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่านรักการเขียน และรักการค้นคว้า

2.3 มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการมีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

2.4 มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

2.5 รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

2.6 มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

2.7 เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.8 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.9 รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

3. โครงสร้าง เวลาเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นดังนี้

3.1 ระดับช่วงชั้น กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ดังนี้

- ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง
 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง
 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ประมาณปีละ 1,000-1,200 ชั่วโมง
 ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง

3.2 สารการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

3.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ตามศักยภาพ เพิ่มเติมจากสารการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม มี 2 ลักษณะ คือ

3.3.1 กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถ ของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

3.4 มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐาน การเรียนรู้ตามกลุ่มสารการเรียนรู้ มี 2 ลักษณะคือ

3.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้ การเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสารการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละ กลุ่มสารการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น

4. การจัดหลักสูตร สถานศึกษาต้องจัดสารการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่ม ทุกชั้นเรียน ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี และในชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6 จัดเป็นหน่วยกิต

5. การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาทางด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวะ การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศต่าง ๆ การศึกษาสำหรับ

ผู้ปกครอง ในด้านต่าง ๆ การศึกษานอกระบบ การศึกษาทางเลือก สามารถปรับใช้มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตามความเหมาะสม

6. สื่อการเรียนรู้ ลักษณะของสื่อที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ ซึ่งชวนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีคุณค่า

7. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : บทนำ) กล่าวว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนต้องเรียน เพราะเป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การปรับตนให้เข้ากับบริบท สภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ

กรมวิชาการ (2544 ก : 3) กล่าวถึงความสำคัญกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมว่า การที่สังคมโลกจะดำรงอยู่ได้อย่างสันติสุขนั้น ประชากรต้องเป็นพลเมืองที่ดีทั้งในระดับโลกและระดับประเทศลงมาถึงสังคมที่เล็กที่สุด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงมีความสำคัญในด้านพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี มีเหตุผล กิดสร้างสรรค์ ยึดมั่นคุณธรรม นำความรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยใช้เทคนิควิธีการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มาปรับใช้ในการดำรงชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางสังคมได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา คือ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกันในสังคมทั้งในกลุ่มเล็ก สังคมโลกและประชาชาติได้อย่างกลมกลืนและมีความสุข โดยวิธีการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสาขาวิชาสังคมศึกษา

ธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กรมวิชาการ (2544 ก : 4-5) กล่าวว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบมาจากหลายสาขาวิชา จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ โดยนำวิทยาการจากแขนงวิชาต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์หลอมรวมเข้าด้วยกัน เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ออกแบบเพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองดีแก่ผู้เรียน โดยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ คือ

1. ด้านความรู้ ให้ผู้เรียนมีความรู้ในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด หลักการสำคัญของวิชาต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญา และศาสนาตามขอบเขตที่กำหนดของแต่ละระดับชั้น ในลักษณะการบูรณาการ
2. ด้านทักษะกระบวนการ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้เกิดทักษะกระบวนการ เช่น ทักษะทางวิชาการ ทักษะทางสังคม เป็นต้น
3. ด้านเจตคติและค่านิยมผู้เรียน จะได้พัฒนาเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 1-2) กล่าวว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ ด้านเจตคติและค่านิยม ด้านการจัดการและการปฏิบัติ

สรุปได้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รวบรวมศาสตร์ต่าง ๆ ในสาขาสังคมศึกษาไว้ด้วยกัน โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ในสาขาวิชา ทักษะกระบวนการในการเรียนรู้ที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและมีกระบวนการจัดการ

ลักษณะเฉพาะของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กรมวิชาการ (2544 : 4-5) กล่าวว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นศาสตร์แห่งการบูรณาการความรู้จากสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น วิธีการและแนวคิดของนักวิทยาศาสตร์ กระบวนการของนักคณิตศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ของศิลปะ และทักษะการถ่ายทอดภาษา สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติในการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และเชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นในหลักสูตร

1. วิสัยทัศน์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กำหนดวิสัยทัศน์ดังที่กรมวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 7 - 8)

- 1.1 เป็นศาสตร์บูรณาการที่มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้มีการศึกษา พร้อมทั้งเป็นผู้นำ ผู้มีส่วนร่วมและเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ
- 1.2 บูรณาการความรู้ กระบวนการ และปัจจัยต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ ตามเป้าหมายของท้องถิ่นและของชาติ
- 1.3 ผู้เรียนอภิปรายประเด็นปัญหาาร่วมกัน แสดงจุดยืนในค่านิยม จริยธรรมของตนและรับฟังเหตุผลของผู้อื่น
- 1.4 การเรียนการสอนส่งเสริมการคิดขั้นสูง ในประเด็นหัวข้อที่ท้าทาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างมีความหมาย นำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

2. คุณภาพของผู้เรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีเป้าหมายและความคาดหวังที่สำคัญ คือ ให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตยภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กรมวิชาการ. 2544 ก : 9-11)

2.1 เป้าหมายและความคาดหวัง

2.1.1 ความรู้ ความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความกว้างขวางมาก ประเด็นสำคัญคือ การพิจารณาถึงเป้าหมายหลักของ

กลุ่มสาระ คือ เพื่อสร้างจิตสำนึกของการเป็นพลเมืองดีของสังคม เชื่อมโยงการเรียนรู้กับการดำเนินชีวิต ส่งเสริมความเข้าใจของมนุษย์ที่มีต่อกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจอดีต เพื่อผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และวางแผนสู่อนาคต

2.1.2 ทักษะกระบวนการของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วยทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

ทักษะทางวิชาการ ได้แก่ ทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน และการคิด ซึ่งนักเรียนต้องนำมาใช้ในการแสวงหาความรู้ และการสร้างองค์ความรู้ใหม่

ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน และการคิด ซึ่งนักเรียนต้องนำมาใช้ในการแสวงหาความรู้ และการสร้างองค์ความรู้ใหม่

2.2 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยส่งเสริมการมีเจตคติ จริยธรรม และค่านิยมที่ดี โดยผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนา อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์

การเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในแต่ละช่วงชั้น เป็นดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 13-15)

ช่วงชั้นที่ 1 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการ และเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเองและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น

ช่วงชั้นที่ 2 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการ และเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดและประเทศชาติ

ช่วงชั้นที่ 3 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการ และเรียนรู้เรื่องราวโดยการศึกษาความเป็นไปในภูมิภาคต่าง ๆ โลก

ช่วงชั้นที่ 4 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการ

และเรียนรู้เรื่องราวโดยการศึกษาความเป็นไปในภูมิภาคต่าง ๆ โลก และภูมิปัญญาไทย
อย่างลึกซึ้ง

4. สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ตามสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระคือ (กรมวิชาการ. 2544 ก : 16-21)

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของ
พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนาเป็นหลัก
ปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี
มีค่านิยมที่ดีงามและศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม
และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงามและสามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้
อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ตาม
กฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกได้
อย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคม
ปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากร
ในการผลิตและบริการ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้ง

เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย มีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระหว่างพื้นที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

5. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ที่คาดหวังในตัวผู้เรียนว่าผู้เรียนควรรู้และสามารถทำอะไรได้ เมื่อเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น และให้สถานศึกษามีอิสระในการกำหนด

สาระการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และผู้เรียนได้เอง มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นเสมือนตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนจบในช่วงชั้นนั้น อาจประเมินด้วยแบบทดสอบข้อเขียนและแบบประเมินแบบอื่น ๆ ก็ได้ (กรมวิชาการ, 2544 ก : 22-23)

6. แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาดังนี้ (กรมวิชาการ, 2544 : 42-46)

6.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี รายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี รายภาคที่ระบุดังความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้

6.2 กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี รายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี รายภาค ที่กำหนดไว้ในข้อ 1 ให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

6.3 กำหนดเวลาเรียนหรือจำนวนหน่วยกิต วิเคราะห์จากโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ตัวอย่างการกำหนดเวลาเรียนช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ดังตารางที่ 1 (โรงเรียนกุศหว้าวิทยา, 2550 : 9)

ตารางที่ 1 การกำหนดเวลาเรียนจากโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	หมายเหตุ
1. ภาษาไทย	160	
2. คณิตศาสตร์	200	
3. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	120	
4. วิทยาศาสตร์	160	
5. สุขศึกษาและพลศึกษา	200	
6. ศิลปะ	80	
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	80	
8. ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	160	
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	40	

6.4 จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี รายภาค สาระการเรียนรู้รายปี รายภาค รวมทั้งเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต มาเขียนเป็น คำอธิบายรายวิชา

6.5 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยกรนำเอาสาระการเรียนรู้รายปี รายภาคที่กำหนดไว้ มาบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยประกอบด้วยผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และเวลาเรียนสำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี รายภาค ของทุกรายวิชา โดยการบูรณาการให้สอดคล้องกับลักษณะสาระการเรียนรู้ ที่สอดคล้อง กับวิถีชีวิตของผู้เรียน พิจารณาจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี รายภาค ที่มีความเกี่ยวเนื่อง สัมพันธ์กัน

6.6 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผนการสอน ผู้สอนมีอิสระในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

7. แนวทางการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพในทุกรายวิชาและทุกชั้นปี ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียนทั้งในส่วนกว้างและลึก

7.1 หลักการจัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย เน้นแนวคิดที่สำคัญ ให้ผู้เรียนนำไปใช้ ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต บูรณาการความรู้ ทักษะค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ด้วยการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ เน้นการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม ปทัสถานในสังคม เพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงที่ช่วยให้ผู้เรียนคิดได้อย่างมีวิจารณญาณ ตัดสินใจแก้ปัญหา ยอมรับความแตกต่าง และรับผิดชอบต่อสังคม ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทาย ให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งในส่วนตัวตนและการเป็นสมาชิกกลุ่ม ผู้เรียนใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใส่ใจและเคารพในความคิดของผู้เรียน จัดการเรียน การสอนที่เน้นการปฏิบัติ ผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง (กรมวิชาการ. 2544 : 247)

7.2 ยุทธวิธีการเรียนการสอนที่สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียน การสอน ทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และการศึกษาค้นคว้ารายบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 41-43)

8. การพัฒนาสื่อการเรียนรู้

กรมวิชาการเสนอสาระเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ว่าสื่อเป็นตัวกลางที่ผู้สอน ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 266-270)

8.1 ความสำคัญของสื่อกับผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้บทเรียนที่ซับซ้อนง่ายขึ้น เรียนรู้เรื่องราวไกลตัวได้ กระตุ้นและสร้างความสนใจให้กระบวนการเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ สนองความแตกต่างของผู้เรียนได้ดีจากสื่อที่มีความเหมาะสมกับความสนใจ สติปัญญา และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกัน หรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สร้างนิสัยใฝ่รู้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

8.2 ความสำคัญของสื่อกับผู้สอนการใช้สื่อสร้างบรรยากาศการเรียน
ที่น่าสนใจ ผู้สอนใช้ประโยชน์จากสื่อได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ กระตุ้นผู้สอน
ตื่นตัวในการจัดเตรียมจัดหา ผลิตสื่อ เตรียมการใช้สื่อ และสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียน
การสอนอยู่เสมอ

8.3 สื่อกับการปฏิรูปการเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2542 มีความมุ่งหมายที่จะให้การศึกษาพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
ทั้งทางร่างกายและจิตใจสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาที่ผู้เรียน
สำคัญที่สุด กระบวนการศึกษาต้องส่งเสริมผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ
โดยจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน เพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

8.4 แหล่งการเรียนรู้

กรมวิชาการ กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ว่า เป็นสื่อ
ที่ทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ เกณฑ์ในการเลือกและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ (กรมวิชาการ, 2544 : 274-275)

8.4.1 สามารถสนองมาตรฐาน และเป้าหมายของการเรียน
ในกลุ่มสาระได้

8.4.2 สาระในสื่อเหล่านั้นสะท้อนให้เห็นความเข้าใจของ
ผู้เรียนสภาพสังคม วัฒนธรรมที่หลากหลาย

8.4.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนด้านพัฒนาทักษะการตัดสินใจ
แก้ปัญหา ส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณ การคิดสร้างสรรค์ พัฒนาความเป็นพลเมืองดี มีส่วนร่วม
ต่อสังคม

8.4.4 ให้สาระความรู้ทั้งในแนวลึกและกว้างขวาง สาระ
ถูกต้อง ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน สาระความรู้เอื้อต่อการบูรณาการเรียนการสอนสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม

8.4.5 ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ครู และเหมาะสม
กับวัยวุฒิภาวะ และความสามารถของผู้เรียน

8.4.6 จัดเตรียมให้เห็นแนวทางในการนำไปใช้ในการสอน การออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถบูรณาการกับวิชาอื่น

9. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นอกจากจะใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามมาตรฐานแล้ว ยังใช้เป็นกรอบในการตรวจสอบผู้เรียนว่า มีพัฒนาการ มีความสามารถและมีความสำเร็จในทางการเรียนในระดับใด และนำผลการวัด และประเมินผลมาส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ในการวัดและ ประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถและคุณลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียน จะต้อง ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมิน ภาคปฏิบัติ การวิเคราะห์องค์ประกอบและประเด็นที่จะประเมิน การประเมินเพิ่มสะสม ผลงาน (กรมวิชาการ. 2544 : 271-273)

จากการศึกษาความรู้ในเรื่องระบบและวิธีการของสหกรณ์ในสถานศึกษา ซึ่งได้มีการ ส่งเสริมกิจกรรมส่วนนี้อยู่แล้ว และโดยบริบทของ โรงเรียนกุศหล้าวิทยาเอง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านกุศหล้า ตำบลกุศหล้า อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46110 โทรศัพท์ 043-133521 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เปิดทำการสอน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเขตพื้นที่บริการในเขตเทศบาล กุศหล้า หมู่ที่ 1, 2, 8, 9, 11, 13 และเขตใกล้เคียง ในชุมชนมีการสร้างชุมชนเข้มแข็งโดย การจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์หรือการระดมทุน เช่น กลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง กลุ่มเลี้ยงโค กระบือ กลุ่มทอผ้าเย็บมือ และการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านกุศหล้าตามแนวพระราชดำริ ซึ่งเป็น ุปรธรรมที่ชัดเจน โรงเรียนกุศหล้าวิทยาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบการฝากเงินออมทรัพย์ จากการออมทรัพย์ของนักเรียนทุกคน ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบแนวทางและมีแนวคิดที่จะนำเนื้อหา ของระบบและวิธีการของสหกรณ์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการสอนด้วย กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจ

สามารถนำมาปฏิบัติจริงเพื่อให้สอดคล้องกับในชีวิตประจำวันนักเรียนได้

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD (Cooperative Learning)

1. ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สำนักงานโครงการพิเศษ (2541 : 60) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดสถานการณ์และบรรยากาศให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่ม มีสมาชิกที่มีความแตกต่างในด้านสติปัญญาหรือความถนัด สมาชิกแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเองและของสมาชิกในกลุ่ม

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 174) กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นหมู่เล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในการจัดการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม

พิมพ์พันธ์ เศษะคุปต์ (2544 : 6) กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีสอนแบบหนึ่ง โดยกำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันทำงานพร้อมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก โดยทุกคนมีความรับผิดชอบงานตนเองและงานส่วนรวมร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีทักษะการทำงานกลุ่ม เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายส่งผลให้เกิดความพอใจของสมาชิกภายในกลุ่ม

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ (2544 : 3) กล่าวถึง ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นวิธีการเรียนที่มีการจัดกลุ่มกันทำงานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มพูนแรงจูงใจทางการเรียน ไม่ใช่วิธีการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มร่วมกันแบบธรรมดา แต่เป็นการรวมกลุ่มอย่างมี

โครงสร้างที่ชัดเจน สมาชิกทุกคนในทีมจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในการเรียนรู้ และสมาชิกทุกคน จะได้รับการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจเพื่อที่จะช่วยเหลือและเพิ่มพูนการเรียนรู้ของสมาชิกในทีม

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกันรับผิดชอบ ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนในกลุ่ม เพื่อให้เกิดความสำเร็จจากการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน

2. หลักการและแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

อรพรรณ พรสีมา (2541 : 137) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการเรียนที่จัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน แต่ละคนต้องมีส่วนร่วมที่แท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม

สลาวิน (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มมัน. 2542 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Slavin. 1983 : 20-21) กล่าวว่า แนวคิดเรื่องการเรียนรู้แบบร่วมมือ เชื่อว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) หมายถึง ผู้เรียนจะเรียนด้วยความสุขและพัฒนาสติปัญญาของตนเองอย่างเต็มที่ พร้อมกับเกิดความรู้สึกที่ดีงามทางสังคม

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีหลักการสำคัญ คือ การให้ผู้เรียนที่มีลักษณะต่างกันในด้านต่าง ๆ ได้ร่วมกันเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายในกลุ่มจนบรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ ประเมินความสำเร็จของงาน ด้วยความสำเร็จของกลุ่มเป็นสำคัญ

3. ความสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

พนมพร เผ่าเจริญ (2541 : 225 - 226) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีความสำคัญ คือ เป็นการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะสังคม ทำให้ความสำเร็จในการเรียนเกิดกับผู้เรียนเป็นจำนวนมากและเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเตรียมให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตย ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

อีกทั้งยังช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิด เจตคติที่ดีต่อการเรียน สมรรถภาพในการทำงานร่วมกันและสุขภาพจิตที่ดี นอกจากนี้ยังช่วยลดพฤติกรรมการเรียนรู้แบบแข่งขัน เฉพาะตนซึ่งยังส่งผลดีต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม สามารถร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อสร้างความสำเร็จได้มากกว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จันทรา ตันติพงสานุรักษ์ (2543 : 37-38) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการพัฒนานักเรียนในด้านวิชาการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมทักษะทางสังคมให้กับนักเรียน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีความสุข การเรียนรู้แบบร่วมมือมีข้อดีและมีประสิทธิภาพหลายประการ ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นของนักเรียน
2. ช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียน
3. ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
4. ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียน
5. ช่วยส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน
6. ช่วยให้นักเรียนมีการปรับตัวในสังคมดีขึ้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการการเรียนรู้และทักษะทางสังคม ทำให้ผู้เรียนมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. ลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือมีลักษณะสำคัญ ดังที่สำนักงานโครงการพิเศษ (2541 : 60 - 61) กล่าวไว้ ดังนี้

1. สมาชิกกลุ่มมีความแตกต่างกัน อาจเป็นด้านสติปัญญา ภูมิหลังหรือความถนัดเพื่อให้การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดที่หลากหลาย กลุ่มมีโอกาสช่วยเหลือซึ่งหากันได้อย่างราบรื่น

2. สมาชิกแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง และของเพื่อนที่เป็นสมาชิกในกลุ่ม มีการช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องของกันและกัน จนแน่ใจว่าสมาชิกแต่ละคนเกิดการเรียนรู้บทเรียนอย่างดี สามารถตรวจสอบเป็นรายบุคคลได้

3. ความสำเร็จของกลุ่มพิจารณาจากผลสำเร็จในการเรียนรู้ของสมาชิกทุกคนที่มีคะแนนหรือผลงานตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. การเรียนรู้เน้นการใช้กระบวนการกลุ่ม ทุกคนยอมรับและทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เคารพและยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ใฝ่หาใจช่วยเหลือแลกเปลี่ยน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

อรพรรณ พรสีมา (2541 : 137) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือมีลักษณะดังนี้

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 2-6 คน โดยคละความสามารถ
2. สมาชิกทุกคนตั้งเป้าหมายที่จะให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของกลุ่ม
3. แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ความสำเร็จของสมาชิกทุกคนถือเป็นของกลุ่ม
4. สมาชิกของกลุ่มยอมรับและใฝ่หาใจกัน
5. สมาชิกช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือกัน

ดีขึ้น

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มมัน (2542 : 36) กล่าวถึงวิธีการเรียนรู้

แบบร่วมมือ มีหัวใจของการเรียนรู้ 3 ประการ คือ

1. รางวัลของทีม (Team Reward) หมายถึง ผลของทีมที่มีผู้ร่วมทีมทุกคนจะต้องมีโอกาสเท่ากันในการประสบผลสำเร็จ
2. ความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนแต่ละคน (Individual Accountability) หมายถึง ผลการเรียน ผลการทำงานของแต่ละคนที่ทำให้กลุ่มมีผลงาน โดยรวมถึงเกณฑ์ที่กำหนด สมาชิกกลุ่มต้องช่วยกันพัฒนาผลการเรียนของตน และพร้อมตลอดเวลาสำหรับการทดสอบ
3. การมีโอกาสประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน (Equal Opportunities For Success) หมายถึง นักเรียนทุกคนไม่มีการเรียนระดับใด สามารถสร้างผลงานให้กับทีม ด้วยการยกระดับผลการเรียนของตน

จันทรา ตันติพิงสานุรักษ์ (2543 : 46) กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ว่าครูต้องมีความสามารถและความพร้อมความรู้ในเนื้อหา (Knowledge of Content) ทักษะการดำเนินการในชั้นเรียน (Classroom Management Skills) ทักษะการสอน (Instructional Strategies) นอกจากนี้ครูยังต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ความสุภาพ ความเอาใจใส่ กระตือรือร้น ความรอบคอบห่วงใยต่อผู้เรียน บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีดังนี้

1. **ขั้นเตรียมการสอน** ครูต้องมีการดำเนินการในเรื่อง
  - 1.1 แจกจุดประสงค์ทางวิชาการและด้านสังคมให้ผู้เรียนทราบ
  - 1.2 จัดขนาดของกลุ่มให้เหมาะสมกับเนื้อหาและระยะเวลา
  - 1.3 การจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม
  - 1.4 การจัดชั้นเรียน
  - 1.5 การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ
2. **ขั้นเริ่มบทเรียน** บทบาทของครูในขั้นตอนนี้คือ
  - 2.1 การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางบวก ฟังพาดูซึ่งกันและกัน
  - 2.2 อธิบายภาระงานให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง
  - 2.3 การประเมินความสำเร็จ ในการทำงานกลุ่ม
  - 2.4 การเสริมสร้างความรับผิดชอบของสมาชิก
  - 2.5 การระบุพฤติกรรมที่พึงปรารถนาในการทำกิจกรรมกลุ่ม
3. **ขั้นกำกับดูแลการสอน** ครูควรมีการกำกับดูแลในสิ่งต่อไปนี้
  - 3.1 พฤติกรรมของนักเรียน ควรมีแบบสังเกตการณ์เพื่อบันทึกการปฏิบัติงานและใช้เป็นข้อมูลในการติชมการทำงานของกลุ่ม
  - 3.2 มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในด้านการแนะนำการเรียนทั่วไป
4. **ขั้นประเมินผลงานและกระบวนการทำงาน** ผู้สอนสามารถประเมินผลสำเร็จในการทำกิจกรรมของนักเรียนด้านวิชาการ และทักษะทางสังคม

4.1 การประเมินผลงานด้านวิชาการ ได้แก่ การประเมินผล

ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน

4.2 การประเมินทางด้านสังคม เพื่อให้ทราบว่าสมาชิกของกลุ่มได้ใช้

ทักษะทางสังคมด้านใดบ้าง การทำงานของกลุ่มมีประสิทธิภาพเพียงใด

Johnson and Johnson (1994; อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า. 2538 : 58 - 59)

ได้สรุปความแตกต่างระหว่างกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือและกลุ่มการเรียนรู้แบบดั้งเดิมไว้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงความแตกต่างระหว่างกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือและกลุ่มการเรียนรู้แบบดั้งเดิม

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)	การเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Traditional Learning)
1. มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างสมาชิก (Positive interdependence)	1. ขาดการพึ่งพากันระหว่างสมาชิก (No interdependence)
2. สมาชิกเอาใจใส่รับผิดชอบต่อตนเอง (Individual)	2. สมาชิกขาดความรับผิดชอบในตนเอง (No accountability)
3. สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน (Heterogeneity)	3. สมาชิกมีความสามารถเท่าเทียมกัน (Homogeneity)
4. สมาชิกผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ (Shared leadership)	4. มีผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งเพียงคนเดียว (One appointed leader)
5. รับผิดชอบร่วมกันกับสมาชิกด้วยกัน (Shared responsibility for each other)	5. รับผิดชอบเฉพาะตนเอง (Responsibility only for self)
6. เน้นผลงานและการคงอยู่ซึ่งความเป็นกลุ่ม (Task and maintenance emphasized)	6. เน้นที่ผลงานเพียงอย่างเดียว (Only task emphasized)
7. สอนทักษะทางสังคมโดยตรง (Social skills directly taught)	7. ทักษะทางสังคมถูกละเลย (Social skills assumed and ignored)

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)	การเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Traditional Learning)
8. ครูคอยสังเกตและหาโอกาสแนะนำ (Teacher observes and intervenes)	8. ครูขาดความสนใจหน้าที่ของกลุ่ม (Teacher ignores group function)
9. สมาชิกกลุ่มมีกระบวนการทำงานเพื่อ ประสิทธิผลกลุ่ม (Group process their effectiveness)	9. ขาดกระบวนการในการทำงานกลุ่ม (No group processing)

สรุปว่า ลักษณะของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่สำคัญ คือ การเรียนเป็นกลุ่มย่อย ที่สมาชิกกลุ่มต้องรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน โดยจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันภายในกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีความแตกต่างกัน เช่น ด้านสติปัญญา ความถนัด ด้านสังคม หรือทักษะอื่นๆ เป็นต้น

5. องค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

จอห์นสัน และคณะ (พนมพร เผ่าเจริญ, 2541 : 227-228 ; อ้างอิงมาจาก

Johnson and Others, 1994) สรุปองค์ประกอบพื้นฐานของการเรียนรู้แบบร่วมมือดังนี้

1. การช่วยเหลือซึ่งพหาวาศัยซึ่งกันและกันด้วยอัธยาศัยอันดี นักเรียนต้องเข้าใจว่า ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความสำเร็จของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม
2. การมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในระหว่างทำงานกลุ่ม เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ติดต่อกันโดยตรง เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และให้ข้อมูลย้อนกลับ
3. การตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน เพื่อให้แน่ใจว่าสมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม
4. การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อยอย่างเหมาะสม นักเรียนควรได้รับการฝึกทักษะ เพื่อช่วยให้งานกลุ่มประสบผลสำเร็จก่อน ได้แก่ การทำความเข้าใจ

และไว้วางใจกัน การสื่อสาร การยอมรับและการช่วยเหลือ และการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

5. การมีกระบวนการในการทำงานกลุ่ม ผลงานของกลุ่มได้รับอิทธิพลจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม โดยให้อธิบายการกระทำของสมาชิกในกลุ่มที่มีประโยชน์และไม่มีประโยชน์ และให้กลุ่มร่วมตัดสินใจว่า การกระทำใดของกลุ่มที่ควรรักษาไว้และการกระทำใดควรเลิกปฏิบัติ

วัตนาพร กระจับทุกซ์ (2541 : 38) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

1. การพึ่งพาอาศัยกัน (Positive Interdependence) สมาชิกทุกคนมีหน้าที่และมีความสำคัญเท่าเทียมกัน สมาชิกตระหนักดีว่า ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกภายในกลุ่ม

2. การปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด (Face to Face Interaction) นักเรียนเป็นกลุ่ม ปรีกษาหารือ ซักถาม ได้ตอบซึ่งกันและกัน สมาชิกมีส่วนร่วม และยอมรับเหตุผลของผู้อื่น เป็นการฝึกทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม

3. หน้าที่รับผิดชอบของแต่ละบุคคล (Individual Accountability) สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบ และจะต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

4. ทักษะทางสังคม (Social Skills) นักเรียนที่ไม่มีทักษะในการทำงานร่วมกัน ครูควรวางพื้นฐานให้นักเรียนมีทักษะในการทำงานกลุ่มดังนี้

4.1 ทักษะการจัดกลุ่ม ฝึกการจัดกลุ่มอย่างรวดเร็วและทำงานในกลุ่มโดยไม่รบกวนกลุ่มอื่น

4.2 ทักษะการทำงานกลุ่มให้เกิดผลดี เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบาย ได้ตอบ แบ่งปันอุปกรณ์ สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน

จันทร์ดา ดันติพิงสานุรักษ์ (2543 : 38-39) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะมีประสิทธิภาพถ้าสมาชิกภายในกลุ่มมองเห็นคุณค่าของการทำงานร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ 5 ประการคือ

1. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของนักเรียนทางบวก (Positive Interdependence) หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน โดยที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานนั้น ทุกคนมีบทบาทหน้าที่และประสบความสำเร็จร่วมกัน

2. การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในระหว่างการทำงานกลุ่ม (Face to Face Promotive Interaction) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยเหลือสมาชิกให้ประสบความสำเร็จ โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และอธิบายความรู้ให้เพื่อนในกลุ่มฟัง ทำให้นักเรียนได้ติดต่อกันโดยตรง เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจะทำให้เกิดลักษณะการทำงานกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

3. การตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิก (Individual Accountability)

3.1 การแก้ปัญหาขัดแย้ง

3.2 การวิจารณ์ความคิดเห็นโดยไม่วิจารณ์เจ้าของความคิด

3.3 การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีในการชี้แนะการทำงานกลุ่ม

3.4 ความสามารถในการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง

4. ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Group Skills) เป็นทักษะที่นักเรียนควรได้รับการฝึกก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานกลุ่มประสบความสำเร็จ

5. กระบวนการกลุ่ม ทุกคนที่เป็นสมาชิกกลุ่มต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกทุกคนต้องมุ่งมั่นและกระตุ้นให้แต่ละคนทำชิ้นงานตามที่กำหนด เช่น อธิบายการทำงานของสมาชิกที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ ให้ตัดสินการกระทำของสมาชิกว่าควรรักษาไว้ หรือควรเลิกปฏิบัติ ให้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ดี และพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพื่อนำมาวิเคราะห์ภายหลัง ให้เล่าเหตุการณ์ปัญหาในกลุ่ม หรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของกลุ่ม

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย คือ การจัดกิจกรรมกลุ่มที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ทางบวกของสมาชิกกลุ่ม

ความรับผิดชอบต่องานกลุ่มของสมาชิก ทักษะทางสังคม และการประเมินกระบวนการทำงาน
กลุ่ม โดยครูผู้สอน

6. รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

พนมพร เผ่าเจริญ (2541 : 229 - 233) แยกประเภทของการเรียนรู้แบบร่วมมือดังนี้

1. Formal Cooperative Learning Group เป็นการจัดกลุ่มให้นักเรียนเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยผู้สอนวางแผนให้นักเรียน ต้องใช้เวลาในการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เสร็จ อาจใช้เวลาตั้งแต่ 1 คาบเรียนจนถึงหลายสัปดาห์ ผู้สอนอาจจัดกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น การให้นักเรียนแก้ปัญหาการให้เขียนรายงาน หรือเรียงความ การให้ทำการทดลอง และการอ่านทำความเข้าใจบทความ หรือเอกสารอื่น ๆ

บทบาทของครู

1. กำหนดจุดประสงค์ของบทเรียนให้ชัดเจน
2. เตรียมการสอนเกี่ยวกับลักษณะและขนาดของกลุ่ม การจัดห้องเรียน สื่อการเรียนการสอน และอธิบายบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม
3. อธิบายงานและจุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทุกคนเข้าใจ
4. วางแผนการเรียนให้ครบองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
5. ตักเตือนและจัดจังหวะการทำงานกลุ่ม ในโอกาสที่จำเป็น
6. ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกระบวนการในการทำงานกลุ่ม

2. Informal Cooperative Learning Group เป็นการจัดกลุ่มให้นักเรียนเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยให้นักเรียนทำงานกลุ่มอย่างชั่วคราวเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของกลุ่ม อาจใช้เวลาเพียงเล็กน้อย เช่น 3-4 นาทีจนถึง 1 คาบเรียนการเข้ากลุ่มแบบนี้จะช่วยกระตุ้นความสนใจ และสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน ผู้สอนใช้กลุ่มแบบนี้แทรกกับการเรียนการสอน แบบปกติ

3. Base Group เป็นการจัดกลุ่มให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยนักเรียน ใช้เวลายาวนานในการอยู่ประจำกลุ่ม สมาชิกมีความเท่าเทียมกัน จัดกลุ่มแบบละความสามารรถ สมาชิกในกลุ่มต้องมีความรักสามัคคีกัน ช่วยเหลือกันเพื่อให้เกิดความสำเร็จในกลุ่ม

บทบาทของครู

1. กำหนดจุดประสงค์ในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. จัดกลุ่มผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านขนาดของกลุ่ม ลักษณะของสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาในการทำงาน
3. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับงานที่ต้องทำ
4. สังเกตประสิทธิภาพในการทำงาน และเข้าไปจัดจังหวะเพื่อให้ความช่วยเหลือการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การช่วยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานกลุ่มของตน

สลาวิน (เสรี ฐนนอก. 2542 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Slavin. 1987 : 7-43)

เสนอรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้

1. กำหนดนักเรียนเข้ากลุ่ม แต่ละกลุ่มมีสมาชิกประมาณ 4 คน ประกอบด้วย คนเก่งที่สุด 1 คน คนอ่อนที่สุด 1 คน และคนที่เรียนได้ดีปานกลางอีก 2 คน
  2. ครูเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น เป็นการสอนเนื้อหาโดยใช้สื่อต่าง ๆ โดยครูผู้สอนจากนั้นให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือจนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาทุกคน
  3. การศึกษากลุ่มย่อย ผู้เรียนจะต้องศึกษาเนื้อหาในกลุ่มของตนเองอย่างแจ่มแจ้ง และต้องช่วยเพื่อนในกลุ่มในการทำความเข้าใจกิจกรรมหรือเนื้อหาที่ศึกษาร่วมกัน พร้อมทั้งการทดสอบย่อย ผู้เรียนลงมือทดสอบในเวลาที่กำหนด โดยไม่ให้มีการช่วยเหลือกัน ต้องทำการทดสอบเอง
  4. กลุ่มได้รับการยกย่อง ขอมรับ จุดประสงค์หลัก คือ ให้มีการปรับปรุงการเรียนเป็นรายบุคคล และของกลุ่มเพื่อจะได้บรรลุเป้าหมาย และการได้รับการยกย่องชมเชย
- กรมวิชาการ (2544 : 8-22) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้มีหลายรูปแบบ แต่ที่ใช้กันโดยทั่วไป ประกอบด้วย

1. คิดและคุยกัน (Think-Pairs-Share) เพื่อนนักเรียน (Partners) และการผลัดกันพูด (Say and Switch) ทั้ง 3 รูปแบบเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่คล้ายคลึงกัน คือ ให้นักเรียนจับคู่กันในการตอบคำถาม อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็น

หรือสถานการณ์ หรือทำความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นความคิดรวบยอดที่กำหนดให้ เมื่อมีความเข้าใจแจ่มแจ้งในคำตอบแล้ว นักเรียนจะนำความรู้ที่ไปถ่ายทอดให้เพื่อนในชั้นฟัง หรือ ครูผู้สอนอาจสุ่มเรียกนักเรียนบางคู่ให้รายงานหน้าชั้น นอกจากนี้รูปแบบคิดและคุยกัน นักเรียนมีโอกาสคิดหาคำตอบด้วยตนเองก่อนเกี่ยวกับคำถาม ประเด็นหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ ส่วนรูปแบบเพื่อนเรียนจะเปิดโอกาสให้นักเรียน ขอแนะนำหรือคำอธิบายจากเพื่อน คู่อื่นที่มีความเข้าใจในเรื่องที่กำหนดให้อย่างแจ่มแจ้งก่อนแล้วจึงตอบคำถามอภิปรายหรือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคู่ของตนเอง ส่วนรูปแบบผลัดกันพูด นักเรียนที่จับคู่กันจะต้อง ผลัดกันตอบคำถามหรือประเด็นต่าง ๆ ภายในเวลาที่กำหนดและเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอ แนวคิดหรือประเด็นใหม่เพื่อการอภิปราย

2. กิจกรรมโต๊ะกลม (Roundtable) เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่จัดผู้เรียนที่มีจำนวนมากกว่า 2 คน ขึ้นไป และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่ม เขียนหรือเล่าความคิดเห็นของตน เล่าประสบการณ์ ความรู้ สิ่งที่คุณกำลังศึกษาหรือสิ่งที่ กำหนดให้ โดยเวียนไปทางด้านใดด้านหนึ่งจนครบทุกคน

3. คู่ตรวจสอบ (Pairs Check) มุมสนทนา (Corners) ร่วมกันคิด (Numberd Heads Together) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ เป็นกิจกรรมที่จัด ให้นักเรียนทำงานกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 2-6 คน โดยนักเรียนในแต่ละกลุ่มต้องคละเทศและ ความสามารถให้ช่วยกันตอบคำถาม แก้ไขโจทย์ปัญหาหรือทำแบบฝึกหัด เมื่อสมาชิกทุกคน ในกลุ่มย่อยสามารถตอบปัญหาหรือแก้ไขโจทย์ปัญหาได้แล้ว จึงเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนหรือ ตรวจสอบคำตอบกับนักเรียนในกลุ่มอื่นหรือครูอาจสุ่มเรียกนักเรียนให้ตอบ อย่างไรก็ตาม ทั้ง 3 รูปแบบมีข้อแตกต่างกัน คือ คู่ตรวจสอบเน้นให้สมาชิกจับคู่กันทำงาน แก้ปัญหา หรือทำแบบฝึกหัดในวิชาต่าง ๆ โดยที่นักเรียนคนหนึ่ง จะเป็นผู้แก้ปัญหา และอีกคนหนึ่ง เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา และเมื่อเสร็จสิ้นการแก้ปัญหา 1 ข้อ ต้องมีการสลับหน้าที่กัน ในขณะที่มุมสนทนา เน้นวิธีการจัดกลุ่มนักเรียน โดยให้นักเรียนไปนั่งตามมุมหรือจุดต่าง ๆ ของห้องเรียน ส่วนรูปแบบร่วมกันคิด จะใช้การทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ และ ทั้ง 3 รูปแบบนั้นอาจมีขั้นตอนเพิ่มเติมดังนี้ หลังจากทีครูเรียกนักเรียนคนใดคนหนึ่งตอบแล้ว

กลุ่มอื่นสามารถยกมือแสดงการสนับสนุนหรือคิดคำตอบนั้นได้ ในกรณีที่มิได้คำตอบมากกว่า 1 คำตอบ หรือถ้าคำตอบนั้นไม่สมบูรณ์ ครูผู้สอนอาจให้นักเรียนกลุ่มอื่น ช่วยกันตอบหรือช่วยเสริมให้

4. การสัมภาษณ์แบบสามขั้นตอน (Three-Step Interview) รูปแบบการสอนแบบนี้มีสามขั้นตอน เหมาะสำหรับกลุ่มย่อยที่มีจำนวนสมาชิก 3-4 คน โดยมีครูกำหนดคำถามหรือประเด็นโจทย์ปัญหาให้นักเรียนตอบ มีหลักการ ดังนี้

ให้นักเรียนจับกลุ่ม ในกรณีที่กลุ่มสมาชิก 3 คน ให้นักเรียนคนที่ 1 เป็นผู้สัมภาษณ์โดยถามคำถามที่ครูตั้ง หรือนักเรียนเป็นผู้ตั้งเอง นักเรียนคนที่ 2 เป็นผู้ตอบ และนักเรียนคนที่ 3 เป็นผู้จดประเด็นอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นในกรณีที่มิได้กลุ่มสมาชิก 4 คน ให้สมาชิกในกลุ่มจับคู่กันเป็น 2 คู่ โดยการสัมภาษณ์และตอบคำถามไปพร้อม ๆ กัน ทั้ง 2 คู่ นักเรียนคนที่ 1 จะเป็นผู้ตั้งคำถาม และจดประเด็นการอภิปรายหรือความคิดเห็นในแต่ละคู่ในขณะที่นักเรียนคนที่ 2 ในแต่ละคู่จะเป็นคนตอบ

หลังจากการสัมภาษณ์หรืออภิปรายหัวข้อจบลงเรื่องหนึ่ง นักเรียนแต่ละกลุ่มย่อยจะสลับบทบาทกันในการสัมภาษณ์หรือสนทนาหัวข้ออื่น ๆ

เมื่อการสัมภาษณ์ หรืออภิปรายครบทุกหัวข้อแล้วนักเรียนแต่ละกลุ่มย่อยผลัดกันเล่าสิ่งที่ตนรู้ให้กลุ่มทราบ

การสัมภาษณ์แบบสามขั้นตอน เป็นเทคนิคการสอนที่จะช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมทางการฟัง การสื่อความหมาย การสลับผลัดเปลี่ยนบทบาท ฯลฯ และเรื่องที่จะนำมาใช้ในการสัมภาษณ์ควรเป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียนหรือเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

5. การแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Team Achievement Division หรือ STAD) เป็นรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ที่นิยมใช้กันมาก ซึ่งมีวิธีดำเนินการเรียนการสอน ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2544 : 12-13)

5.1 การนำเสนอบทเรียน (Class Presentation) นำเสนอความคิดรวบยอดใหม่ หรือบทเรียนใหม่ โดยการบรรยายจากครูผู้สอนหรืออภิปราย หรือใช้สื่ออื่น ๆ

5.2 การจัดทีม (Team) จัดนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละประมาณ 4-5 คน

โดยสมาชิกของกลุ่มจะต้องมีเพศและความสามารถต่างกันเพื่อร่วมกันศึกษาเนื้อหาและปฏิบัติกิจกรรม โดยสมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเหลือกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และความสำเร็จร่วมกัน

5.3 การทดสอบย่อย เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมาแล้ว

5.4 การยอมรับความสำเร็จของทีม (Team Recognition) เมื่อทดสอบแล้วจะนำคะแนนของแต่ละคนในกลุ่มมารวมกันเป็นคะแนนของทีม หาค่าเฉลี่ยของกลุ่มและเป็นคะแนนของสมาชิกแต่ละคนด้วย

5.5 การแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Team Games Tournament หรือ TGT) หมายถึง กิจกรรมการเรียนที่มีการจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 4 คน ระดับความสามารถต่างกันโดยมีนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน สมาชิกในกลุ่มต้องร่วมมือกันทำกิจกรรมจนบรรลุเป้าหมายไว้ในแต่ละจุดประสงค์หลังจากเรียนจากจุดประสงค์แต่ละเรื่องแล้ว นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะไปแข่งขันกับสมาชิกกลุ่มอื่นที่มีระดับความสามารถเดียวกันทำแบบทดสอบที่ครูจัดให้ นำคะแนนที่ได้จากการแข่งขันของตัวแทนแต่ละคนในกลุ่มมาคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มและเป็นคะแนนของสมาชิกแต่ละคนด้วย (สารณี ธนนิมิต, 2544 : 5)

5.6 การเรียนรู้แบบร่วมมือผสมผสานการอ่านและการเขียน (Cooperative Integrated Reading and Composition หรือ CIRC)

5.7 กลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together หรือ LT)

จันทรา ตันติพงสานุรักษ์ (2543 : 45) กล่าวถึง CIRC ไว้ว่าเป็นรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ซึ่งออกแบบเพื่อการสอน อ่าน เขียน และการใช้ภาษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป เพื่อมุ่งพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น หลักการของ CIRC จะคำนึงถึงการสอนกลุ่มเล็กที่มีความแตกต่างกันในแง่ความสามารถและลักษณะอื่น ๆ ด้วย CIRC ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 ประการด้วยกันคือ กิจกรรมพื้นฐาน กิจกรรมการสอนจับใจความโดยตรงและกิจกรรมผสมผสานระหว่างการเขียนและการใช้ภาษา ในแต่ละกิจกรรมเหล่านี้ นักเรียนจะเรียนและทำงานในกลุ่มย่อยของตน ในทุกกิจกรรมจะมีลำดับขั้นตอนการทำกิจกรรม คือ เริ่มต้นด้วยครูเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น ฝึกทักษะในกลุ่มย่อยและ

ฝึกทักษะรายบุคคล ลักษณะที่สำคัญของ CIRC มีดังนี้คือ

1. กลุ่มการอ่าน นักเรียนจะถูกแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยตามระดับความสามารถในการอ่านประมาณ 2-3 กลุ่ม

2. กลุ่มย่อย ในแต่ละกลุ่มการอ่าน นักเรียนจะจับคู่กันจากนั้น แต่ละคู่จะถูกกำหนดให้เข้ากลุ่มย่อย กล่าวคือ สมาชิกในกลุ่มย่อยจะประกอบด้วยสมาชิกจากกลุ่มการอ่านกลุ่มละ 2 คน (ถ้ากลุ่มการอ่านมี 3 กลุ่ม กลุ่มย่อยจะมีสมาชิก 6 คน) กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ทำในกลุ่มย่อยมักจะถูกกำหนดให้เป็นคู่ ๆ ในขณะที่เดียวกันจะมี 1 คู่ ที่กำลังเรียนการอ่าน จากครูในกลุ่มการอ่านของตอนเวลาส่วนมากนักเรียนจะเรียนในกลุ่มย่อยกับคู่ของตนในขณะที่ครูสอน ในกลุ่มอ่านหรืออาจกำลังให้คำแนะนำแก่นักเรียนคนอื่นเป็นรายบุคคล คะแนนของทีมจะกำหนดจากคะแนนของการทดสอบย่อยทุกครั้ง คะแนนจากงานเขียนซึ่งเป็นผลงานของกลุ่มและคะแนนจากรายงานการอ่านหนังสือ คะแนนเหล่านี้จะนำมาคิดคำนวณเป็นคะแนนของทีม ทีมที่ได้คะแนน 95% ในทุกกิจกรรมที่กำหนดให้จะถูกพิจารณาว่าเป็นทีม “ยอดเยี่ยม” 90% เป็นทีม “เก่งมาก” และ 85% เป็นทีม “เก่ง” และจะได้รับรางวัลตามที่กำหนดไว้ก่อนเริ่มเรียน

3. กิจกรรมพื้นฐาน ครูสอนนักเรียนในกลุ่มการอ่านแต่ละกลุ่มโดยกำหนดเรื่องหรือหนังสือให้อ่านและอภิปราย ตามความสามารถทางการอ่านของนักเรียนแต่ละกลุ่ม กิจกรรมดังกล่าวนี้จะกระทำทุกวัน วันละประมาณ 20 นาที ในการสอนครูจะกำหนดวัตถุประสงค์ของการอ่านแนะนำคำศัพท์ใหม่ ทบทวนคำศัพท์เดิม อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน การจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนจะกระทำดังนี้ การแนะนำคำศัพท์ใหม่ จะจัดกิจกรรมโดยการสาธิต ความหมายของคำ โดยนักเรียนแต่ละคน การอ่านออกเสียง คำศัพท์ซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จนคล่อง การอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่องที่อ่านเน้นทักษะการทำนายหรือคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า รวมทั้งการระบุปัญหาในเรื่อง หลังจากนั้นนักเรียนแต่ละคนจะได้รับชุดเอกสารซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนจะต้องทำในกลุ่มย่อยของตนตามลำพังดังนี้

3.1 กิจกรรมการอ่านกับเพื่อนคู่ทีม (Partner Reading) นักเรียนจะอ่านเรื่องที่กำหนดไว้ในใจ หลังจากนั้นจะผลัดเปลี่ยนกันอ่านออกเสียงกับเพื่อนคู่ทีม ย่อหน้าต่อ

ย่อหน้า คนที่ฟังจะต้องแก้ไขเมื่อเพื่อนอ่านผิดพลาด ครูคอยตรวจสอบการกระทำของนักเรียน โดยเดินไปมารอบ ๆ และฟังการอ่านของนักเรียน

3.2 กิจกรรมการฝึกไวยากรณ์ในเรื่องที่อ่านและการเขียนเรื่องสัมพันธ์กัน นักเรียนจะต้องตอบคำถามที่เตรียมไว้ในชุดประกอบการสอนที่ถามเกี่ยวกับ ไวยากรณ์ที่ปรากฏในเรื่องที่อ่าน เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องได้ครั้งหนึ่งนักเรียนจะถูกสั่งให้หยุด แล้วให้ระบุลักษณะของตัวละครในเรื่องสถานที่และสภาพแวดล้อม และปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่อง รวมทั้งให้ทำนายว่าปัญหาจะถูกแก้อย่างไร ในตอนสุดท้ายจะเป็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องทั้งหมด และให้นักเรียนเขียนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่านประมาณ 2-3 ย่อหน้า เช่น อาจจะให้ให้นักเรียนเขียนเรื่องที่คล้ายกันแต่ให้ตอนจบแตกต่างกันออกไป เป็นต้น

3.3 กิจกรรมการอ่านออกเสียงคำศัพท์ คำศัพท์ใหม่หรือคำศัพท์ที่ยากในเรื่อง จะถูกกำหนดไว้ นักเรียนจะต้องอ่านออกเสียงคำศัพท์เหล่านี้ให้ถูกต้องและรวดเร็ว โดยให้นักเรียนฝึกอ่านออกเสียงกับเพื่อน และผลัดกันอ่านออกเสียงจนกระทั่งอ่านได้คล่องแคล่วรวดเร็ว และถูกต้อง

3.4 กิจกรรมความเข้าใจความหมายคำศัพท์จากคำศัพท์ใหม่ทั้งหมดในเรื่องที่อ่านนักเรียนจะต้องหาความหมายจากพจนานุกรมและแต่งประโยคโดยใช้คำศัพท์ดังกล่าว

3.5 กิจกรรมเล่าเรื่อง หลังจากการอ่านเรื่องในกลุ่มการอ่านของตนแล้วในกลุ่มย่อย นักเรียนจะต้องกลับมาเล่าเรื่องย่อที่ตนได้อ่านให้เพื่อนคู่ทีมของตนฟังในกลุ่มย่อย

3.6 กิจกรรมการสะกดคำ ในกลุ่มย่อยนักเรียนจะทดสอบเพื่อนคู่ทีมของตนเกี่ยวกับการสะกดคำ โดยให้เขียนรายชื่อคำศัพท์ที่ยังสะกดไม่ได้ไว้ ทดสอบจนกระทั่งไม่มีรายชื่อคำที่สะกดไม่ได้เลย

4. การตรวจสอบของเพื่อนคู่ทีม (Partner Checking) หลังจากที่นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในเอกสารประกอบแล้ว นักเรียนจะต้องให้เพื่อนคู่ทีมเซ็นชื่อกำกับไว้ในแต่ละกิจกรรมเพื่อแสดงว่าตนเองได้ทำกิจกรรมดังกล่าวครบถ้วน และบรรลุดตามเกณฑ์หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในแต่ละวัน จำนวนกิจกรรมที่นักเรียนทำเสร็จครบถ้วน จะถูก

ระบุไว้แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนสามารถทำกิจกรรมตามความสามารถของตนเอง อาจจะทำกิจกรรมเสร็จก่อนกำหนดไว้โดยใช้เวลาที่เหลือ อ่านหนังสือตามความสนใจ

5. การทดสอบย่อย (Test) หลังจากเรียนไปได้ 3 คาบ นักเรียนจะต้องทำการทดสอบย่อยเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยให้สร้างประโยคด้วยคำศัพท์ที่กำหนดให้ และอ่านออกเสียงคำศัพท์ดังกล่าว เพื่อนในกลุ่มไม่อนุญาตให้ช่วยเหลือกันได้ คะแนนของการประเมินจากการเขียนเรื่องที่สัมพันธ์กันจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อคะแนนของทีมในแต่ละสัปดาห์

6. การสอนอ่านจับใจความโดยตรง ในแต่ละสัปดาห์ครูจะใช้เวลาหนึ่งวันในการอ่านจับใจความโดยตรงแก่นักเรียน โดยมุ่งพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียน เช่น บอกใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านความเข้าใจความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่อ่าน การสรุปอ้างอิงหลังจากสอนแต่ละบทเรียนจะฝึกการอ่านจับใจความจากเอกสารประกอบหรือโดยการเล่นเกมนเป็นกลุ่มย่อยในชุดคำถามแรก หลังจากนั้นให้แต่ละคู่ตอบคำถามและอภิปรายในปัญหาของชุด

7. การผสมผสานระหว่างการใช้ภาษาและการเรียน ในชั่วโมงการใช้ภาษา นักเรียนจะทำงานในกลุ่มย่อย โดยใช้ทักษะในการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่กิจกรรมการเรียน เช่น นักเรียนจะเรียนคำขยายในบทเรียน การเขียนแบบบรรยาย หรือการเรียนการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในการเขียนเรื่องในรูปแบบการสนทนาได้ตอบกัน กิจกรรมการเขียนจะเป็นการพัฒนาการเขียนตามกระบวนการการเขียนจากการวางกรอบแนวความคิด การวางโครงเรื่อง การปรับปรุง แก้ไขใหม่ การตรวจทางซึ่งแต่ละชั้นนักเรียนจะปรึกษาเพื่อนร่วมทีมในการปรับปรุง แก้ไข จากนั้นจัดพิมพ์ผลงานในรูปแบบของกลุ่มย่อย

8. รายงานการอ่านหนังสือตามความเข้าใจ นักเรียนจะถูกกำหนดให้อ่านหนังสือจากรายชื่อหนังสือกำหนดให้อย่างน้อยวันละ 20 นาที ที่บ้าน ทุกครั้งผู้ปกครองจะต้องลงลายมือชื่อกำกับในแบบฟอร์มที่กำหนดไว้เพื่อเป็นหลักฐานว่านักเรียนได้ปฏิบัติจริง

9. การเรียนการสอนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นรายบุคคล (Team-Assisted Individualization หรือ TAI)

จันทร์หา ต้นติพงศานุรักษ์ (2543 : 45) ได้กล่าวถึงวิธีสอนแบบ TAI ไว้ว่า เป็นการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบการร่วมมือกันเรียนรู้ และการเรียนการสอนแบบรายบุคคล (Individualization Instruction) เข้าด้วยกัน โดยมุ่งตอบสนองต่อลักษณะและความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียน TAI ได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้หลักการของการร่วมมือกันเรียนรู้มาใช้ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนรายบุคคล

ประสงศ์ คีนดี (2543 : 56) ได้เสนอขั้นตอนการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ให้นำเนื้อหาใหม่ เพื่อให้ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาใหม่จากใบความรู้ เอกสาร ประกอบการเรียนการสอน หรือหนังสือเรียน หรือศึกษาจากสื่อสารการเรียนการสอนอื่น ๆ

2. แบ่งกลุ่มเรียนตามความสามารถกลุ่มละ 4-6 คน เป็นนักเรียนเก่ง นักเรียนปานกลาง 3-4 คน และนักเรียนอ่อน 1 คน แล้วดำเนินการ ดังนี้

2.1 แต่ละกลุ่มทำแบบฝึกหัดชุดที่ 1 ซึ่งเป็นแบบฝึกหัดขั้นพื้นฐาน นักเรียนในกลุ่มจับคู่กันตรวจ การจับคู่ควรเป็นนักเรียนเก่งคู่กับนักเรียนอ่อน นักเรียนปานกลาง จับคู่กับนักเรียนปานกลาง

2.2 จากผลการตรวจให้ดำเนินการดังนี้

2.2.1 จับคู่นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 75 ให้เรียนซ่อม โดยให้ทำแบบฝึกหัดชุดที่ 2 ซึ่งเป็นแบบฝึกหัดเรียนซ่อม เนื้อหาในแบบฝึกหัดที่ 2 นี้ เป็นเนื้อหาที่ง่าย ๆ ในจุดประสงค์การเรียนรู้ จากนั้นจึงทำให้ทำแบบฝึกหัดที่ 3

2.2.2 จับคู่นักเรียนที่ได้คะแนนมากกว่าร้อยละ 75 ให้เรียนเสริม โดยให้ทำแบบฝึกหัดชุดที่ 3 เนื้อหาในแบบฝึกหัดที่เป็นเนื้อหาที่มีระดับความยากสูงขึ้นไปกว่าแบบฝึกหัดที่ 2

2.2.3 แต่ละกลุ่มตรวจสอบและทำความเข้าใจแบบฝึกหัดที่ 1, 2 และ 3 ร่วมกันอีกครั้ง และเตรียมตัวทดสอบรายบุคคล

3. ทดสอบรายบุคคล ดำเนินการดังนี้

3.1 จัดที่นั่งสอบและดำเนินการสอบรายบุคคล

3.2 ตรวจสอบข้อสอบ รวมคะแนนของสมาชิกในกลุ่มเป็นคะแนนของกลุ่ม

หรือเฉลี่ยคะแนนรวมของกลุ่มเป็นคะแนนของสมาชิกแต่ละคน การตรวจและรวบรวมคะแนน อาจให้นักเรียนช่วยตรวจและรวมคะแนนก็ได้

4. มอบรางวัลให้กลุ่มที่ได้คะแนนรวมหรือคะแนนเฉลี่ยสูงสุด

สนอง อินละคร (2543 : 11) เสนอขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ครูให้เนื้อหา หรือให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาใหม่จากใบความรู้ หนังสือเรียน หรือจากสื่อการเรียนการสอนอื่น ๆ

2. แบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสามารถกลุ่มละ 4-6 คน

เป็นนักเรียนเก่ง และนักเรียนอ่อน 1 คน

3. ครูแจกใบงานหรือกิจกรรมให้แต่ละกลุ่มศึกษาหาคำตอบ โดยดำเนินการดังนี้

3.1 แจกใบงานหรือกิจกรรมให้กลุ่ม ๆ ละ 1 ใบงาน

3.2 แต่ละกลุ่มศึกษาหาคำตอบ โดยแบ่งบทบาทและหมุนเวียนบทบาทกัน

ดังนี้

คนที่ 1 อ่านโจทย์ หรือคำถาม

คนที่ 2-4 หาคำตอบ

คนที่ 5 บันทึกคำตอบ

คนที่ 6 ตรวจคำตอบ

4. ตรวจใบงานหรือกิจกรรม โดยแต่ละกลุ่มส่งใบเดียว

แล้วดำเนินการตรวจ การตรวจอาจดำเนินการดังนี้

4.1 เปลี่ยนกันตรวจกับกลุ่มอื่น ๆ และตรวจกับบัตรเฉลย

4.2 แลกเปลี่ยนกันตรวจกับกลุ่มอื่น ครูเฉลยให้นักเรียนตรวจตาม

4.3 ครูตรวจเอง

5. มอบรางวัลหรือประกาศเกียรติคุณ กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุด

6. การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Cooperative Learning)

Learning)

การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ (Cooperative Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้กลุ่มได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายรูปแบบ สลาวิน (ชนิดา นนทน์ภา. 2545 : 34-35 ; อ้างอิงมาจาก Slavin. 1995 : 71-128) ได้เสนอรูปแบบที่น่าสนใจได้แก่

6.1 การแบ่งกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (Student Teams - Achievement Divisions หรือ STAD)

สมาชิกในกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน เป็นคนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และคนอ่อน 1 คน ครูกำหนดบทเรียนและงานของกลุ่มไว้แล้ว ครูทำการสอนบทเรียนให้นักเรียนทั้งชั้นแล้วให้กลุ่มทำงานตามที่กำหนด นักเรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน นักเรียนเก่งช่วยและตรวจงานของเพื่อนในกลุ่มก่อนส่งครู และในที่สุดท้ายนักเรียนจะต่างคนต่างทำข้อสอบแล้วนำคะแนนของทุกคนมารวมกันเป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ครูจัดลำดับของคะแนนทุกกลุ่มเพื่อให้การยกย่องชมเชย

6.2 การแข่งขันเป็นทีม (Teams-Games-Tournaments หรือ TGT)
จัดกลุ่มเช่นเดียวกับ STAD แต่ไม่มีการทดสอบเมื่อจบเนื้อหา แต่จะมีการแข่งขันตอบปัญหา ที่มีคำตอบถูกต้องเพียงคำตอบเดียวหรือมีคำตอบที่ถูกต้องชัดเจนและจะมีการจัดกลุ่มใหญ่ทุกสัปดาห์ โดยพิจารณาจากความสามารถของแต่ละบุคคล

6.3 การเรียนรู้เป็นกลุ่ม (Team Assisted Individualization หรือ TAI)

สมาชิกของกลุ่ม 4 คน มีระดับความรู้แตกต่างกัน ใช้สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ครูนักเรียนที่มีความรู้ระดับเดียวกันของแต่ละกลุ่มมาสอน ความยากง่ายของเนื้อหาวิชาที่สอนจะแตกต่างกัน นักเรียนกลับไปยังกลุ่มของตนและต่างคนต่างทำงานที่ได้รับมอบหมายตามความสามารถของตน แต่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกคนสอบข้อสอบโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน มีการให้รางวัลทีมที่ทำคะแนนได้ดีกว่าเดิม

6.4 การร่วมมือเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านและการเขียน (Cooperative Integrated Reading and Composition หรือ CIRC)

ใช้สำหรับวิชาอ่านเขียนและทักษะอื่น ๆ ทางภาษา สมาชิกในกลุ่มมี 4 คน มีพื้นฐานความรู้เท่ากัน 2 คน อีก 2 คนก็เท่ากัน ครูจะเรียกคู่ที่มีความรู้ระดับเท่ากัน จากทุกกลุ่ม มาสอนให้กลับเข้ากลุ่มแล้วเรียกคู่ต่อไปจากทุกกลุ่มมาสอน คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากคะแนนสอบของสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคล

6.5 การสืบสวนสอบสวนเป็นกลุ่ม (Group Investigation หรือ GI)

สมาชิกในกลุ่มมี 2-6 คน แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อเรื่องที่ต้องการค้นคว้า สมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันทั้งกลุ่มเสนอผลงานหรือรายงานหน้าชั้น การให้รางวัลหรือคะแนนให้เป็นกลุ่ม

6.6 การทำงานร่วมกัน (Co-Op-Co-Op)

สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถและความถนัดแตกต่างกัน โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาร่วมกันทั้งชั้นเรียน แล้วกำหนดกลุ่มย่อยเลือกศึกษาหัวข้อย่อย ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มจะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเลือกศึกษาหัวข้อย่อยหนึ่งหัวข้อ แล้วนำผลงานมารวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อนำเสนอหน้าชั้น จากนั้นทุกกลุ่มร่วมกันประเมินกระบวนการทำงานกลุ่มและผลงานของกลุ่ม

6.7 การติดต่อกภาพ (Jigsaw II)

สมาชิกในกลุ่มมี 4-5 คน ระดับความรู้ต่างกัน ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 ครูทำการสอนทั้งชั้น นักเรียนแต่ละกลุ่มทำงานตามที่ครูมอบหมาย คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากผลงานของกลุ่ม

7. การแบ่งกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (Student Teams - Achievement Divisions หรือ STAD)

เป็นรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ที่สลาวิน (จนิดา นนทันภา. 2545 : 35-35 ; อ้างอิงมาจาก Slavin. 1995 : 71-84) ได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนสำหรับผู้ที่ต้องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือกัน

เรียนรู้โดยมีขั้นตอน ดังนี้

7.1 การนำเสนอบทเรียนต่อนักเรียนทั้งชั้น (Class Presentation)

ครูจะทำการสอนเนื้อหาของบทเรียนพร้อมทั้งชั้นเรียน ซึ่งครูอาจใช้เทคนิควิธีการสอนเสนอรูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหาของบทเรียนและการตัดสินใจของครูเป็นสำคัญที่จะเลือกวิธีการที่เหมาะสม และการนำเสนอบทเรียนของครูต้องใช้สื่อประกอบอย่างพอเพียง

7.2 การเรียนกลุ่มย่อย (Team Study)

กลุ่มประกอบด้วยนักเรียนประมาณ 4-5 คน ซึ่งมีความแตกต่างทั้งในแง่ของผลลัพธ์ทางการเรียนและเพศ หน้าที่ที่สำคัญของกลุ่มคือ การเตรียมสมาชิกของกลุ่มให้สามารถทำแบบทดสอบได้ดี หลังจากการเสนอเนื้อหาของครูต่อนักเรียนทั้งชั้นแล้ว นักเรียนจะแยกทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อศึกษาตามวัตรกิจกรรมกลุ่มที่ครูกำหนดให้โดยส่วนมากแล้วกิจกรรมจะอยู่ในรูปการอภิปรายการแก้ปัญหาร่วมกัน การเปรียบเทียบคำตอบและการแก้ความเข้าใจผิดของเพื่อนร่วมทีม เป็นลักษณะที่สำคัญที่สุด สมาชิกในกลุ่มจะต้องทำให้ดีที่สุดเพื่อกลุ่มของตน กลุ่มจะต้องทำให้ดีที่สุดเพื่อช่วยสมาชิกแต่ละคนของกลุ่ม กลุ่มจะต้องคิดและเสนอเพื่อนร่วมกลุ่มให้เข้าใจในเนื้อหาที่จะเรียน การทำงานกลุ่มลักษณะนี้จะเน้นความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม การนับถือของตนเอง (Self Esteem) และการยอมรับเพื่อน นักเรียนที่เรียนด้วยกัน สิ่งนี้นักเรียนควรคำนึงถึงในการทำงานกลุ่มย่อย มีดังนี้

7.2.1 นักเรียนต้องช่วยเหลือเพื่อนในทีมให้ได้เรียนรู้เนื้อหาที่เรียนอย่างถ่องแท้

7.2.2 ไม่มีใครจะเรียนหรือศึกษาเนื้อหาจบเพียงคนเดียวโดยที่เพื่อนในกลุ่มยังไม่เข้าใจเนื้อหา

7.2.3 ถ้ายังไม่เข้าใจให้ปรึกษาเพื่อนในกลุ่มก่อนจึงปรึกษาครู

7.2.4 เพื่อนร่วมทีมต้องปรึกษาหารือกันเบา ๆ ไม่ให้รบกวนกลุ่มอื่นในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มย่อย ครูควรสนับสนุนในสิ่ง

ต่อไปนี้

1. ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตั้งชื่อทีม
2. นักเรียนสามารถเคลื่อนย้ายโต๊ะเก้าอี้ภายในกลุ่ม หรือย้ายที่ทำงานของกลุ่มได้ภายในชั้นเรียน
3. แนะนำให้ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานเป็นคู่หรือ 3 คนก็ได้ โดยให้มีการตรวจผลงานของกันและกัน เมื่อมีการผิดพลาดเพื่อนในทีมต้องช่วยอธิบายให้เข้าใจ
4. ไม่ควรจบการศึกษาเนื้อหาง่าย ๆ จนกว่าจะแน่ใจว่าเพื่อนในทีมคุณพร้อมที่จะทำข้อสอบได้ 100 %
5. ให้มีการอธิบายคำตอบซึ่งกันและกัน แล้วจึงนำไปตรวจกับบัตรเฉลยคำตอบ
6. เมื่อมีปัญหาให้ปรึกษาเพื่อนร่วมทีมก่อนจึงปรึกษาครู
7. ระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรมครูควรเดินไปรอบ ๆ ห้อง เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสปรึกษาหารือได้สะดวกและเป็นการเสริมกำลังใจ

7.3 การทดสอบย่อย (Test)

หลังจากเรียนไปได้ประมาณ 2-3 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที นักเรียนจะต้องได้รับการทดสอบในระหว่างทำการทดสอบนักเรียนในกลุ่มไม่อนุญาตให้ช่วยเหลือกัน ทุกคนทำข้อสอบตามความสามารถของตนเอง

7.4 คะแนนความก้าวหน้าของแต่ละคน (Individual Improvement Scores)

ความคิดที่อยู่เบื้องหลังของคะแนนในการพัฒนาของตน ของบทเรียนคือการให้นักเรียนแต่ละคนมีเป้าหมายกับผลการเรียนของตนเอง ที่จะต้องทำได้ตามเป้าหมายนั้น ซึ่งนักเรียนจะทำได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการทำงานหนักเพิ่มมากขึ้นกว่าที่ทำมาแล้วในบทเรียนก่อน นักเรียนทุกคนมีโอกาสได้คะแนนสูงสุดเพื่อช่วยกลุ่ม ซึ่งจะทำไม่ได้เลย ถ้าคะแนนในการสอนต่ำกว่าคะแนนที่ได้ในครั้งก่อน นักเรียนแต่ละคนจะมีคะแนนเป็น “ฐาน” ซึ่งได้จากการเฉลี่ยคะแนนในการสอบต่ำกว่าคะแนนของการสอบครั้งก่อนหรือคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบที่คล้ายคลึงกัน คะแนนของนักเรียนสำหรับกลุ่มขึ้นอยู่กับว่าคะแนนของเขาห่างจากคะแนน “ฐาน” มากน้อยเพียงใด

7.5 กลุ่มได้รับการยกย่อง (Team Recognition)

กลุ่มจะได้รับรางวัลเมื่อคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ การเตรียมการในการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ครูจะต้องเตรียม

7.5.1 วัสดุการสอน

ครูจะต้องเตรียมวัสดุการสอนที่ใช้ในการทำงานกลุ่ม ประกอบด้วย บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรมและบัตรเฉลย รวมทั้งข้อสอบสำหรับทดสอบนักเรียน แต่ละคนหลังจากเรียนบทเรียนในแต่ละเนื้อหาแล้ว

7.5.2 การจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม

แต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียนประมาณ 4-5 คน ซึ่งมีความสามารถทางวิชาการแตกต่างกัน กล่าวคือ ประกอบด้วยนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ถ้าเป็นไปได้ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศด้วย เช่น ประกอบด้วย ชาย 2 คน และหญิง 2 คน วิธีการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มอาจทำได้ดังนี้

1) จัดลำดับนักเรียนในชั้นจากเก่งที่สุดไปหาอ่อนที่สุด โดยยึดผลการเรียนที่ผ่านมา ส่วนครูอาจจะลำบากใจในการจัดลำดับ แต่พยายามให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

2) หาจำนวนกลุ่มทั้งหมดว่ามีกี่กลุ่ม แต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 4 คน ฉะนั้นจำนวนทั้งหมดจะมีกี่กลุ่มหาได้จากการหารจำนวนนักเรียนทั้งหมดด้วย 4 ผลหารก็คือ จำนวนกลุ่มทั้งหมด ถ้าหารไม่ลงตัวเราอนุโลมให้บางกลุ่มมีสมาชิก 5 คน ตัวอย่างเช่น ถ้ามีนักเรียนในห้องทั้งหมด 32 คน ถ้าแบ่งกลุ่มละ 4 คน จะได้ทั้งหมด 8 กลุ่มพอดี

3) กำหนดนักเรียนเข้ากลุ่มเพื่อให้ได้กลุ่มที่สมดุลกันในประเด็นต่อไปนี้คือ

3.1) แต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนจากเก่ง ปานกลาง และอ่อน

3.2) ระดับผลการเรียนโดยเฉลี่ยของทุกกลุ่มจะต้อง
ใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจทำได้ ดังนี้

3.2.1) ให้ชื่อกลุ่มทั้ง 8 (กรณีนักเรียน 32 คน)

ด้วยตัวอักษร A-H

3.2.2) จากนั้นจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม โดยเริ่มจากคนที่เรียนเก่งที่สุดให้อยู่กลุ่ม A ไปมาเรื่อย ๆ จนถึง H คนที่ 8 จะอยู่ในกลุ่ม H จากนั้นเริ่มใหม่ไล่ย้อนกลับคือ ให้คนที่ 9 อยู่ในกลุ่ม H ไปไปเรื่อย ๆ จนถึงคนที่ 10 จะอยู่ในกลุ่ม G ทำซ้ำแบบเดิมจนถึงนักเรียนที่เรียนจุดอ่อนที่สุดจะได้นักเรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ คือ
เก่ง : ปานกลาง : อ่อน ตามอัตราส่วน 1 : 2 : 1 ดังตารางที่ 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 3 การกำหนดนักเรียนเข้ากลุ่ม

ระดับผลการเรียน	อันดับ	ชื่อกลุ่ม	ระดับผลการเรียน	อันดับ	ชื่อกลุ่ม
นักเรียนเก่ง	1	A	นักเรียนอ่อน	21	B
	2	B		22	F
	3	C		23	G
	4	D		24	H
	5	E		25	H
	6	F		26	G
	7	G		27	F
	8	H		28	E
นักเรียนปานกลาง	9	H	29	D	
	10	G	30	C	
	11	F	31	B	
	12	E	32	A	
	13	D			
	14	C			
	15	B			
	16	A			
	17	A			
	18	B			
	19	C			
	20	D			

7.5.3 การหาคะแนนฐานของนักเรียน

คะแนนฐานของนักเรียนแต่ละคนได้มาจากคะแนนผลการเรียนจากภาคเรียนที่ผ่านมาหรือปีการศึกษาที่ผ่านมาก็ได้ต้องทำการเฉลี่ยคะแนนของทั้งปี ดังนี้

ซาร่า (Sara) สอบวิชาคณิตศาสตร์เมื่อปีที่ผ่านมากับ 3 ภาคเรียนได้คะแนน ดังนี้

คะแนนภาคเรียนที่ 1	90
คะแนนภาคเรียนที่ 2	84
คะแนนภาคเรียนที่ 3	87
คะแนนเฉลี่ยคือ	$261 \div 3 = 87$

คะแนนฐานของซาร่า (Sara) = 87 คะแนน

คะแนนฐานจะเปลี่ยนไปทุกครั้งเมื่อทำการทดสอบประจำเนื้อหา โดยจะนำคะแนนที่สอบจากการทดสอบประจำเนื้อหา กับคะแนนฐานของแต่ละคนมาคิดคะแนนความก้าวหน้า ซึ่งมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การคิดคะแนนความก้าวหน้า

คะแนนจากการทดสอบ	คะแนนความก้าวหน้า
คะแนนต่ำกว่าคะแนนฐาน มากกว่า 10 คะแนน	0
คะแนนต่ำกว่าคะแนนฐาน 1-10 คะแนน	10
คะแนนสูงกว่าคะแนนฐาน 0-10 คะแนน	20
คะแนนสูงกว่าคะแนนฐานมากกว่า 10 คะแนน	30

ให้คะแนนความก้าวหน้าของสมาชิกแต่ละคนแล้วนำคะแนนนั้นมารวมกันทั้งกลุ่ม จากนั้นหาค่าเฉลี่ยคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่มที่จะได้รับการยกย่องหรือได้รับรางวัลจะต้องมีการพิจารณาตามเกณฑ์ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เกณฑ์กำหนดกลุ่มที่ได้รับการยกย่อง

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม	อยู่ในระดับ
15	เก่ง
20	เก่งมาก
25	ยอดเยี่ยม

หมายเหตุ การเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้จะมีการเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือจัดกลุ่มใหม่เมื่อทำการสอนไปได้ประมาณ 5-6 สัปดาห์ ซึ่งเป็นการให้นักเรียนได้ร่วมมือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ กับเพื่อนในชั้นได้ครบทั้งชั้นและในการคิดคะแนนความก้าวหน้าของสมาชิกในกลุ่ม (Slavin, 1980 : 315-321. Slavin, 1995 : 82)

ตารางที่ 6 แบบรายงานการทดสอบประจำเนื้อหาและคะแนนความก้าวหน้า

กลุ่มสิงโต	การทดลองประจำเนื้อหาครั้งที่ 1			การทดลองประจำเนื้อหาครั้งที่ 2		
	เรื่อง.....			เรื่อง.....		
	คะแนน ฐาน	คะแนนจาก การทดสอบ	คะแนน ความก้าวหน้า	คะแนน ฐาน	คะแนน จากการ ทดสอบ	คะแนน ความก้าวหน้า
1. สัทพงศ์	90	100	30			
2. พงษ์กรณ์	90	82	10			
3. วัชรวิทย์	75	79	20			
4. เจริญวิท	75	90	30			
คะแนนรวมของกลุ่ม			90	คะแนนรวมของกลุ่ม		
ค่าเฉลี่ยของกลุ่ม			22	ค่าเฉลี่ยของกลุ่ม		
ระดับของกลุ่ม			ยอดเยี่ยม	ระดับของกลุ่ม		

สรุปได้ว่า การใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD ทำให้นักเรียนมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่มของนักเรียน มีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตัวเองผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อกัน ผู้วิจัยจึงใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนี้ ในการวิจัยครั้งนี้

ระบบและวิธีการของสหกรณ์

1. ความเป็นมาของสหกรณ์ในประเทศไทย

ได้มีผู้กล่าวถึงความเป็นมาของสหกรณ์ในประเทศไทย ดังนี้

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2532 : 8-10) กล่าวว่า ประเทศเกษตรกรรม อย่างประเทศไทยอาชีพหลักที่สำคัญของพลเมือง คือ การทำนา และเมื่อประเทศไทยได้เริ่มมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศมากขึ้น นับแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นต้นมา ระบบเศรษฐกิจของชนบทจึงค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจเพื่อเลี้ยงตัวเองมาสู่ระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้า ความต้องการเงินทุนเพื่อขยายการผลิตและการครองชีพจึงมีเพิ่มมากขึ้นมาก ด้วยเหตุนี้ชาวนาที่ไม่มีทุนของตนเอง จึงต้องหันไปกู้ยืมจากบุคคลอื่น เช่น พ่อค้าคหบดี โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง และมีการเอารัดเอาเปรียบทุกวิถีทางจนยากที่ชาวนาจะสามารถปลดเปลื้องหนี้สินให้เป็นอิสระได้ ประกอบกับสภาพเกษตรโดยทั่วไปมีลักษณะที่อำนาจผลิตให้ในระดับต่ำ ผลผลิตที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ดังนั้น โอกาสที่หนี้สินและดอกเบี้ยจะพอกพูนมากขึ้น จนในที่สุดไม่สามารถจะชำระคืนได้ ต้องโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่เจ้าหนี้ไปจึงมีอยู่โดยทั่วไป

จากสภาพความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวนาสมัยนั้น รัฐบาลจึงคิดหาวิธีช่วยเหลือโดยการจัดหาทุนให้กู้เสียดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งความคิดนี้เริ่มขึ้นในปลายรัชกาลที่ 5 โดยคำริจะจัดตั้งธนาคารเกษตร และมีสาขาของธนาคารแผ่ไปในส่วนภูมิภาค แต่ขัดข้องเรื่องเงินกู้ หลักประกันเงินกู้ และวิธีการที่จะควบคุมให้ชาวนาส่งเงินใช้หนี้ธนาคาร ความคิดนี้จึงล้มเลิกไป ต่อมาในปี พ.ศ. 2457 สมัยรัชกาลที่ 6 กระทรวงการคลังมหาสมบัติ (กระทรวงการคลัง) จึงได้เชิญ เซอร์ เบอ์นาร์ด์ ฮันเตอร์ (Ser Bernard Hunter) หัวหน้า

ธนาคารมัทราสประเทศอินเดีย เข้ามาสำรวจหาช่องทางแก้ไข เพื่อช่วยเหลือชาวนา โดยเสนอแนะให้จัดตั้งธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ (National Loan Bank) ดำเนินการให้กู้แก่ราษฎร โดยมีที่ดินและหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกัน ส่วนการควบคุมเงินกู้และการเรียกเก็บเงินกู้ แนะนำให้จัดตั้งสมาคมที่เรียกว่าสหกรณ์ขึ้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือชาวนาชนบทได้อย่างแท้จริง วิธีการนั้นนอกจากจะช่วยเหลือส่งเสริมฐานะเศรษฐกิจของราษฎรแล้ว ยังเป็นวิธีให้ราษฎรรู้จักการประหยัดและการรวมกลุ่มช่วยเหลือตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงกล่าวได้ว่าประเทศไทยได้เริ่มจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นใน พ.ศ. 2457 แต่ก็ยังมิได้ดำเนินการอย่างไร จนกระทั่งได้มีการเปลี่ยนแปลงกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ เป็นกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2458 โดยมีกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ เป็นอธิบดีกรมพระองค์แรก โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 ส่วน คือ การพาณิชย์ การสถิติพยากรณ์ และการสหกรณ์ การจัดตั้งส่วนราชการสหกรณ์ขึ้นก็เพื่อจะให้มีความจำเป็นที่ดำเนินการทดลองจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น สำหรับเงินทุนดำเนินการอาศัยเงินกู้จากแบงก์สยามกัมมาจล จำกัด (ปัจจุบัน คือ ธนาคารไทยพาณิชย์ (มหาชน) จำกัด) ซึ่งกระทรวงพระคลังมหาสมบัติเป็นผู้ค้ำประกัน โดยมีพระราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ในฐานะทรงเป็นอธิบดีกรมพาณิชย์สถิติพยากรณ์ และนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก นับว่าพระองค์ทรงเป็นผู้ริเริ่มการสหกรณ์ และทรงเป็นพระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย และทรงพิจารณาเลือกเฟ้นแบบอย่างสหกรณ์เครดิต แบบโรไฟฟ์เฟเซน ซึ่งพระองค์ทรงยืนยันไว้ในรายงานสหกรณ์ฉบับแรกว่า เมื่อพิจารณาละเอียดแล้วได้ตกลงเลือกสหกรณ์ ที่เรียกว่า โรไฟฟ์เฟเซน ซึ่งได้เกิดขึ้นในเยอรมันก่อน โดยมีความมุ่งหมายที่จะอุปถัมภ์คนจนผู้ประกอบกิจการย่อย และเห็นว่าเป็นสหกรณ์ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย เพราะสหกรณ์แบบโรไฟฟ์เฟเซนเป็นสหกรณ์ ซึ่งสมาชิกต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้สินของสหกรณ์ร่วมกันและแทนกัน โดยไม่จำกัด เป็นสหกรณ์ขนาดเล็กสมาชิกจะรู้จักกันดี และควบคุมซึ่งกันและกันได้ และเป็นการขจัดปัญหาที่วิตกในครั้งนั้นว่าสมาชิกที่กู้เงินแล้วจะต้องละทิ้งที่ดินหลบหนีสินให้หมดไปได้ ส่วนท้องถิ่นที่จะจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นเป็นครั้งแรกนั้น เห็นควรตั้งขึ้นในท้องที่จังหวัดพิษณุโลกเป็นการทดลอง ดังนั้น สหกรณ์หาทุนสมาคมแรก จึงได้จัดตั้งขึ้นในประเทศไทยที่จังหวัดพิษณุโลก ชื่อว่าสหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ ได้รับ

การจดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2459 โดยมีพระราชบรมวงศ์เขตกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงเป็นนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรกในประเทศไทย สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ มีสมาชิกเมื่อแรกตั้ง จำนวน 16 คน มีทุนดำเนินการเมื่อแรกตั้งเป็นเงินจำนวน 3,080 บาท โดยกู้เงินจากเบงกัลสยามกัมมาจล (ปัจจุบัน คือ ธนาคารไทยพาณิชย์ (มหาชน) จำกัด) จำนวน 3,000 บาท และเงินสำรองอีก จำนวน 80 บาท เงินกู้เสียดอกเบี้ยให้ธนาคารในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี และสหกรณ์คีดดอกเบียจากสมาชิกในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี กำหนดให้สมาชิกส่งคืนเงินต้นปีแรก จำนวน 1,300 บาท แต่เมื่อครบกำหนดสมาชิกส่งคืนเงินต้นปรากฏว่าส่งได้คืนถึง 1,500 บาท ทั้งส่งดอกเบียได้ครบทุกราย แสดงให้เห็นว่าการนำระบบธุรกิจแบบสหกรณ์ไปยังจังหวัดอื่น ๆ โดยในระยะแรกขยายไปยังจังหวัดลพบุรี โดยเหตุผลว่าราษฎรในจังหวัดลพบุรีทำนากันมากและมีหนี้สินล้นพ้นตัว ต่อมาก็มีการขยายไปที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และกลับไปพิษณุโลกอีกครั้ง เมื่อการจัดตั้งในขั้นทดลองเห็นว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ รัฐบาลจึงส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสหกรณ์มากขึ้นและมีได้มีการจัดตั้งเฉพาะสหกรณ์หาทุนเท่านั้น แต่มีสหกรณ์รูปอื่น ๆ เพื่อแก้ไขภาวะเศรษฐกิจของราษฎรในด้านต่าง ๆ ทั้งในเมืองและในชนบท โดยรัฐบาลได้ออกกฎหมายสหกรณ์ได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น โดยมีสหกรณ์รูปต่าง ๆ เกิดขึ้น ทั้งในด้านการผลิต การบริโภค การบริการ และการตลาดมาจนถึงปัจจุบันนี้

2. ความหมายของสหกรณ์

ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายของสหกรณ์ ดังนี้

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2532 : 4) กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานความหมายของสหกรณ์ว่า สหกรณ์ แปลว่า การทำด้วยกัน หมายถึง ผนึกกำลังทำงานเกี่ยวข้องกัน ภาระงานที่เกี่ยวข้องกันนั้นให้พร้อมกันทุกด้าน และจะต้องทำงานด้วยความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยความเมตตา หวังดีเอื้อเพื่อเพื่อแก่กันและกันจึงจะเป็นสหกรณ์แท้ ซึ่งมีแต่ความเจริญก้าวหน้าและอำนวยประโยชน์ที่พึงประสงค์แต่ฝ่ายเดียว

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2532 : 7) กล่าวว่า สหกรณ์ตามความหมายที่พระราช
 วรรค์เชอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรกได้ทรงแปลถ่ายทอดไว้ให้
 จากคำในภาษาต่างประเทศเป็นคำไทยว่า สหกรณ์เป็นวิธีจัดการรูปหนึ่ง ซึ่งบุคคลหลายคน
 เข้าร่วมกันโดยความสมัครใจของตนเองในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยความมีสิทธิเสมอกันทั้งหมด
 เพื่อบำรุงตัวเองให้เกิดความเจริญในทางทรัพย์

พลสุข ไทยสวัสดิ์ (2520 : 23) กล่าวว่า สหกรณ์ คือ วิธีการใดที่มีการรวมคน
 ด้วยความสมัครใจ มีความเสมอภาคเพื่อมุ่งความเจริญในสามัญประโยชน์ โดยอาศัยความ
 ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการเช่นนี้ได้ชื่อว่าเป็นสหกรณ์

ราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 783) กล่าวว่า สหกรณ์ หมายถึง งานร่วมมือกัน
 วิธีการจัดการอย่างหนึ่งที่บุคคลพอใจร่วมมือกัน เพื่อบำรุงความเจริญในทางเศรษฐกิจ โดยแบ่ง
 กำไรเสมอกัน

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2540 : ไม่มีเลขหน้า) กล่าวว่า สหกรณ์ หมายถึง
 องค์การแบบหนึ่งที่มีกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปรวมกันจัดตั้ง โดยวิธีที่ถูกต้องตามกฎหมาย
 เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพอย่างเดียวกัน โดยวิธีการช่วยเหลือ
 ซึ่งกันและกันตามหลักและวิธีการสหกรณ์ โดยมีได้มุ่งหวังผล

กรมอาชีวศึกษา (2535 : 3) กล่าวว่า สหกรณ์ Co-operative มาจากคำว่า
 สห (Co) แปลว่า ร่วมมือกันหรือด้วยกัน กรณ์ (Operation) แปลว่า การกระทำ ดังนั้นเมื่อ
 รวมกันแล้ว หมายถึง การกระทำร่วมกัน

ทองพิทักษ์ แสนทวีสุข (2540 : 21) กล่าวว่า สหกรณ์ คือ องค์การธุรกิจ
 อย่างหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดความเดือดร้อนของกลุ่มบุคคลให้หมดไป โดยยึดหลักประชาธิปไตย
 ในการดำเนินงาน

กรมสามัญศึกษา (2540 : 10) กล่าวว่า สหกรณ์ หมายถึง องค์การธุรกิจ
 แบบหนึ่ง ซึ่งบุคคลที่มีความเดือดร้อนหรือมีความต้องการในสิ่งเหมือนกัน หรือคล้าย ๆ กัน
 ได้ร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจ เพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมี
 วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมอาชีพและการครองชีพของสมาชิก และครอบครัวให้มีฐานะ

ความเป็นอยู่ดีขึ้น ตามหลักและวิธีการสหกรณ์และได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามกฎหมาย จึงสรุปได้ว่า สหกรณ์ คือ องค์กรธุรกิจแบบหนึ่งที่ตั้งและดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลผู้มีความประสงค์อย่างเดียวกันในการที่จะขจัดปัญหาความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ในหมู่สมาชิกหรือดำเนินธุรกิจร่วมกัน โดยถือความสมัครใจ หลักประชาธิปไตย หลักความยุติธรรม หลักการศึกษา หลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3. ความสำคัญของสหกรณ์

ได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของสหกรณ์ ดังนี้

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (2524 : 1) กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสถึงความสำคัญของสหกรณ์ว่า ควรมีการแพร่ขยายให้ใช้ระบบ สหกรณ์นั้นทั่วประเทศ เนื่องจากวิธีการสหกรณ์นั้นเองเป็นรากฐานที่ดีของระบอบประชาธิปไตยอย่างสำคัญ สอนให้คนรู้จักรับผิดชอบร่วมกัน ให้มีการเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารสหกรณ์ ตลอดจนให้รู้ถึงคุณค่าของประโยชน์อันจะได้ร่วมกันเป็นส่วนรวม

ธีรารัง อุดมไพจิตรกุล (2542 : 3) กล่าวว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระราชทานความสำคัญของสหกรณ์ว่า สหกรณ์ในทัศนะของข้าพเจ้า คือ การกระทำการงานร่วมกัน มนุษย์เราตั้งแต่เกิดจนตายย่อมต้องพึ่งพาอาศัย และอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น เริ่มตั้งแต่ครอบครัว ญาติพี่น้อง ไปจนถึงเพื่อนฝูงผู้ร่วมงาน กล่าวอีกอย่างว่าเราอยู่คนเดียวไม่ได้ต้องอยู่ในสังคม จึงเป็นไปไม่ได้ที่เราจะเจริญรุ่งเรืองอยู่เพียงผู้เดียว โดยที่คนในสังคมเดียวกันลำบากเดือดร้อน ดังนั้น หลักสำคัญที่สุดของสหกรณ์ทุกประเภท ควรจะเป็น ดังนี้

1. ความเมตตา กรุณา ความต้องการให้ผู้อื่นมีความสุข สำเร็จช่วยเหลือกันเท่าที่จะทำได้
2. ความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน
3. ความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในระหว่างสมาชิก ไม่มีการถือเอาถือเรา ต่างมุ่งประโยชน์ต่อสหกรณ์อันเป็นผลประโยชน์ของทุกคน

4. ความรู้ทางวิชาการที่จะต้องส่งเสริมในทุกกรณี ถ้าเป็นตามนี้ได้คิดว่า การสหกรณ์ของไทยคงเจริญและเป็นเครื่องนำความสุขมาสู่ประชาชนทั้งหลายโดยทั่วกัน

4. อุดมการณ์สหกรณ์

ได้มีผู้กล่าวถึงอุดมการณ์สหกรณ์ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 911) กล่าวว่า อุดมการณ์ คือ ระบบความเชื่อ ที่มีแบบแผน ซึ่งก่อให้เกิดการจูงใจให้กลุ่มชนในสังคมยึดถือนำมาใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อให้บรรลุถึงความอยู่ดีกินดี

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2532 : 10) กล่าวว่า อุดมการณ์ที่สำคัญที่สุดของ สหกรณ์ คือ การร่วมมือกัน (Co-operative) ในการดำเนินธุรกิจ เพราะหากปราศจากเสีย ซึ่งการร่วมมือกันแล้ว สหกรณ์ก็ไม่สามารถจะดำรงอยู่ได้และไม่สามารถแก้ปัญหาใด ๆ ได้

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2525 : 22) กล่าวว่า อุดมการณ์ (Ideology) เป็น ความเชื่อหรืออุดมการณ์ ซึ่งอาจใช้ได้ทั้งความหมายในทางที่ดีและไม่ดี สำหรับสหกรณ์ จะต้องมีอุดมการณ์เป็นรากฐานในการวางนโยบายและเป้าหมายในการดำเนินงาน เพื่อให้ บรรลุถึงเป้าหมายแห่งอุดมการณ์นั้น

กรมสามัญศึกษา (2540 : 4) กล่าวว่า อุดมการณ์ของสหกรณ์ ประกอบด้วย ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อำนวยประโยชน์และบริการสมาชิก ไม่แสวงหา กำไร ไม่กีดกันบุคคลภายนอก ดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย และส่งเสริมการศึกษา

5. หลักสหกรณ์

ได้มีผู้กล่าวถึงหลักสหกรณ์ ดังนี้

ประมูน วิทยานนท์ (ม.ป.ป. : 1-2) กล่าวว่า หลักสหกรณ์ คือ แนวทาง สำหรับสหกรณ์ ซึ่งเชื่อมั่นในอุดมการณ์สหกรณ์ ยึดถือเป็นหลักการในการปฏิบัติ หลักสหกรณ์ ซึ่งเป็นหลักการที่เหมือนสหกรณ์ทั้งหลาย และบางครั้งเรียกกันว่าหลักสหกรณ์สากล

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2531 : 10) กล่าวว่า หลักสหกรณ์ที่ยึดถือในปัจจุบันนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากหลักสหกรณ์ของผู้นำแห่งเมืองนอซเดล ประเทศอังกฤษ และได้มี

การนำมาปรับปรุงแก้ไขใหม่กำหนดเป็นหลักสหกรณ์ทั่วไป 6 ข้อ คือ

1. การเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจและไม่กีดกันการเข้าเป็นสมาชิก
2. การควบคุมตามหลักประชาธิปไตย
3. การดำเนินการเป็นอิสระการจำกัดอัตราเงินปันผลตามหุ้น (เพียงไม่เกิน อัตราดอกเบี้ย)
4. การจัดสรรรายได้สุทธิ (กำไร) เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม และความเป็นธรรมในหมู่สมาชิก
5. การส่งเสริมการศึกษาอบรมทางสหกรณ์
6. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ทั้งปวง

กรมสามัญศึกษา (2540 : 5) กล่าวว่า หลักสหกรณ์ ประกอบด้วยเสรีภาพ การรับสมาชิก การรวมทุน การแบ่งกำไร การช่วยตัวเองและเสมอภาค ตามพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2511 ซึ่งสหกรณ์ในประเทศไทยได้แบ่งประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน ได้ คือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์ บริการ และสหกรณ์ออมทรัพย์

6. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ได้มีผู้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ดังนี้

พุลสุข ไทยสวัสดิ์ (2520 : 1) กล่าวว่า เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปอยู่แล้วว่า การฝึกสอนผู้ใหญ่เป็นงานที่ลำบากมาก ความคิดของผู้ใหญ่มักฝังแน่นและลงรากโคนอย่าง แข็งแรงยากที่จะขุดถอน ในทางตรงกันข้ามเด็กและเยาวชนมักจะหัวอ่อนและยินยอมรับ ความคิดเห็นใหม่ ๆ ได้ง่ายกว่า และเป็นที่ยอมรับกันว่าไม่มีวิธีการใดที่ง่ายกว่าในการเรียนรู้ ความร่วมมือกันเท่ากับเป็นการ ได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเองวิธีการให้การศึกษอบรมทาง สหกรณ์แก่เด็กและเยาวชน ที่มีประสิทธิผลดีที่สุดวิธีหนึ่ง ได้แก่ การจัดสหกรณ์โรงเรียน (School Cooperatives) การจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนถือว่าเป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินงาน กันอย่างต่อเนื่องอยู่ในปัจจุบัน โดยนอกจากมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตัวนักเรียนในเรื่องของ การประกอบอาชีพ การพาณิชย์ และมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะคิดและความรู้ของนักเรียนแล้ว

จุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกอย่างก็คือ การสอนอุดมการณ์สหกรณ์ 6 ประการให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ด้วย ซึ่งได้แก่

1. การช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
2. การอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่สมาชิก
3. การไม่แสวงหากำไร
4. การไม่กีดกันบุคคลภายนอก
5. การดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย
6. การส่งเสริมการศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2535 : 1) กล่าวว่า กรมสามัญศึกษาซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาภาครัฐทั้งหมด ได้ริเริ่มจัดกิจกรรมสหกรณ์ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีความรู้อย่างแท้จริงทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และเพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีความเลื่อมใสในหลักการของสหกรณ์ อันเผยแพร่ไปสู่ชุมชนได้ต่อไป โดยเริ่มดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ ตามสภาพความพร้อมของโรงเรียนมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 กระทรวง ศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบกระทรวงว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2521 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 กำหนดให้สถานศึกษาต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ขึ้นในสถานศึกษา โดยให้มีครู อาจารย์ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ เป็นสมาชิกโดยมุ่งประโยชน์ทางการศึกษาเป็นสำคัญ กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษามีอยู่ 4 ประเภท คือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์บริการ สหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์ร้านค้า โดยทั่วไป สถานศึกษาจะจัดสหกรณ์ร้านค้า ซึ่งมีหน้าที่ทั่วไปในการจัดหาสินค้า หรือเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายให้แก่สมาชิก และยังสามารถปรับปรุงพัฒนาแก้ไขออกระเบียบตามลำดับจนถึงการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา พ.ศ. 2530 จนถึงปัจจุบัน โดยระบุว่านโยบายการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษานั้น ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมสหกรณ์เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการค้าสหกรณ์

ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และมีเจตคติที่ดี สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริง

นโยบายการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของกรมสามัญศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ส่งเสริมความรู้ ทักษะในการเรียนรู้แบบสหกรณ์โดยวิธีปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมสหกรณ์และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยวิธีการของสหกรณ์
3. ส่งเสริมฝึกฝนให้มีน้ำใจร่วมกันอันก่อให้เกิดการมีน้ำใจ เสียสละ สามัคคี ซื่อสัตย์ และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
4. ส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก โดยวิธีร่วมกัน ดำเนินการเพื่อประโยชน์ดังต่อไปนี้
  - 4.1 จัดหาสินค้ามาจำหน่าย โดยคำนึงถึงประเภท ชนิด และคุณภาพ ซึ่งเหมาะสมกับสภาพของสมาชิก พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิก
  - 4.2 ช่วยจำหน่ายผลผลิตของสมาชิก
  - 4.3 รับฝากเงินจากสมาชิก
  - 4.4 แนะนำส่งเสริมอบรมสมาชิกให้มีความรู้ด้านสหกรณ์
  - 4.5 ส่งเสริมให้สมาชิกประหยัด ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และพึ่งพาตนเอง
5. ให้การช่วยเหลือส่งเสริมที่สถาบันการศึกษาจัดให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่โรงเรียนควรจะได้คำนึงถึง คือ
  - 5.1 มุ่งประโยชน์ทางการศึกษาเป็นสำคัญ
  - 5.2 ให้นักเรียนเข้าร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบให้มากที่สุด
  - 5.3 ยึดระเบียบและข้อบังคับที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
  - 5.4 มีการจัดระบบการดำเนินการ
  - 5.5 มีเอกสารที่เป็นระบบถูกต้อง
  - 5.6 สร้างสรรค์ให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย

5.7 จะจัดสหกรณ์ประเภทใดขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียน

นางเยาว์ ธาราศรีสุทธิ และคนอื่นๆ (2529 : 119) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน ถ้านักเรียนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ได้รับเลือกเป็นกรรมการดำเนินงานหรือสมาชิกที่อาสาสมัครทำหน้าที่ขายสินค้า ได้ทำบัญชีการตรวจสอบจำนวนสินค้าอย่างสม่ำเสมอตามที่ได้อบรมหมายก็ถือว่าได้ผ่านกิจกรรมสหกรณ์ไปแล้ว

กรมสามัญศึกษา (2535 : 3-6) กล่าวว่า ในการดำเนินการจัดให้มีกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนั้นมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

ขั้นเตรียมการ ได้แก่

1. สำรวจความพร้อม หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการสำรวจความพร้อม โดยร่วมปรึกษากับคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เช่น ผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษา และหรือหัวหน้าหมวด เพื่อหาความพร้อมเบื้องต้นในด้าน

1.1 บุคลากร สำรวจว่ามีครู-อาจารย์ คนงานภารโรงที่มีเวลา มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจที่จะเข้าร่วมเป็นกรรมการริเริ่มเป็นกรรมการ หรือเป็นเจ้าหน้าที่ในขั้นดำเนินการจริงมีหรือไม่มากนักเพียงใด

1.2 ด้านสถานที่ สำรวจเบื้องต้นว่าหากจะดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ประเภทใดประเภทหนึ่ง จะมีสถานที่สำหรับเป็นสำนักงานดำเนินการหรือไม่สามารถปรับใช้ส่วนใดของโรงเรียนใช้ได้บ้าง

1.3 ด้านอุปกรณ์ สำรวจว่าอุปกรณ์เบื้องต้นที่จำเป็นต้องใช้นั้น โรงเรียนจะส่งเสริมสนับสนุนเพียงพอหรือไม่ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ ชั้นวางของ กระจาดขาย กระจาดโรเนียว หมักโรเนียว

1.4 ด้านทุนสำรวจ ดูว่าถ้าจะเริ่มดำเนินการ หากทุนเบื้องต้นจากการเก็บค่าหุ้นจากสมาชิกมีไม่เพียงพอ จะมีทุนสนับสนุนจากไหน เช่น ทุนจากการบริจาคจากการยืม เมื่อสำรวจความพร้อมดังกล่าวได้ข้อมูลเบื้องต้นแล้ว หัวหน้าสถานศึกษาจึงจะตัดสินใจว่าควรจะดำเนินการให้มีการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์หรือไม่ ถ้ามีควรมีกิจกรรมสหกรณ์ประเภทใด

2. แต่งตั้งคณะผู้ริเริ่ม เมื่อหัวหน้าสถานศึกษาผ่านการพิจารณา ข้อ 1 แล้วเห็นว่าสถานศึกษามีความพร้อมพอที่จะให้ดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ประเภทใดก็ได้ ก็ให้แต่งตั้งครูอาจารย์เป็นคณะผู้ริเริ่มขึ้นคณะหนึ่ง มีที่คนก็ได้ตามความเหมาะสม โดยคณะผู้ริเริ่มทำหน้าที่ ดังนี้

2.1 ค้นคว้าศึกษาหาความรู้ คณะผู้ริเริ่มจะต้องศึกษาระเบียบและข้อบังคับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดตามประเภทของกิจกรรมสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง โดยเฉพาะข้อบังคับนั้นจะแก้ไขเพิ่มเติมตัดออกไม่ได้ นอกจากนั้นจะต้องศึกษาแนวปฏิบัติการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาที่กรมกำหนด และศึกษาหาความรู้ เรื่อง อุดมการณ์ สหกรณ์ หลักสหกรณ์ ผลดีผลเสีย ของการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา

2.2 ให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษา คณะผู้ริเริ่มดำเนินการให้ความรู้จากข้อ 2.1 ให้แก่ครู-อาจารย์ คณาจารย์ โรงเรียน ในสถานศึกษานั้น โดยวิธีการบรรยาย อภิปราย จัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความเข้าใจ ในอันที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.3 เตรียมเอกสาร สถานที่ อุปกรณ์ และอื่น ๆ คณะผู้ริเริ่มจะต้องจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ในการเตรียมการ เช่น จัดพิมพ์ระเบียบ ข้อบังคับ แบบสอบถาม ใบสมัคร ใบเสร็จ แบบฟอร์มการขาย แบบฟอร์มบัญชีการเงิน แบบสำรวจสต็อก และทะเบียนสมาชิก

2.4 รายงานหัวหน้าสถานศึกษา คณะผู้ริเริ่มเมื่อดำเนินการตามขั้นตอน 2.1 2.2 และ 2.3 เรียบร้อยแล้วให้ทำรายงานเสนอหัวหน้าสถานศึกษา เพื่อขอความเห็นชอบในการดำเนินการต่อไป

ขั้นดำเนินการ

ขั้นดำเนินการขั้นที่ 1 (ของคณะผู้ริเริ่ม) เมื่อหัวหน้าสถานศึกษาให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ประเภทใดประเภทหนึ่งได้แล้ว ให้คณะผู้ริเริ่มดำเนินการต่อไป ดังนี้

1.1 รับสมัครสมาชิก คณะผู้ริเริ่มทำหน้าที่รับสมัครสมาชิก

เก็บค่าธรรมเนียมนายแรกเข้า กำหนดจัดลงทะเบียนเก็บหลักฐานตามข้อบังคับให้เรียบร้อย เมื่อได้สมาชิกแล้วเห็นว่าหากมีการเรียกประชุมใหญ่ จะมีผู้เข้าร่วมประชุมครบตามข้อบังคับ ก็ให้ดำเนินการต่อไป

1.2 จัดเรียกประชุม คณะผู้ริเริ่มดำเนินการเรียกประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก โดยดำเนินการตามข้อบังคับว่าด้วยหมวดการประชุมใหญ่

1.3 เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ คณะผู้ริเริ่มทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ ให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจกรรมสหกรณ์ และให้คณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้ง เลือกในระหว่างกันเองเป็นประธาน เลขานุการ เสร็จญุก นายทะเบียน และกรรมการฝ่ายต่าง ๆ โดยมีการกำหนดหน้าที่ตามแนวปฏิบัติตามที่กรมสามัญศึกษากำหนด

1.4 รายงานหัวหน้าสถานศึกษา คณะผู้ริเริ่มรายงานผลการดำเนินการตามข้อ 1.1 1.2 และ 1.3 ให้หัวหน้าสถานศึกษาทราบแล้ว จึงรายงานผลการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดและอธิบดีเจ้าสังกัด โดยมีชกษา

ขั้นดำเนินการขั้น 2 (ของคณะกรรมการดำเนินการ) ได้แก่

2.1 เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ประธานคณะกรรมการดำเนินการเสนอผลการประชุม การเลือกตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้หัวหน้าสถานศึกษาทราบและลงนามประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ

2.2 สรรหาบุคลากรตามข้อบังคับ คณะกรรมการดำเนินการสรรหาที่ปรึกษากรรมการผู้จัดการ และผู้จัดการเป็นผู้สรรหาเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ

2.3 กำหนดหน้าที่และหรือความรับผิดชอบของบุคลากร โดยศึกษาจากแนวปฏิบัติที่กรมสามัญศึกษากำหนด

2.4 เสนอรายชื่อบุคคลที่จะเป็นผู้จัดการ และคณะที่ปรึกษากิจกรรมสหกรณ์ หัวหน้าสถานศึกษาเห็นชอบแล้วประธานคณะกรรมการดำเนินการจึงแต่งตั้งตามข้อบังคับ

2.5 จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกเดือน

คณะกรรมการดำเนินการต้องดำเนินการ จัดการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน เพื่อพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในข้อบังคับและระเบียบตามข้อบังคับ อันเป็นการควบคุมการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ให้บรรลุตามนโยบายและวัตถุประสงค์ ด้วยความเรียบร้อย หลังจากประชุมประจำเดือนให้รายงานให้หัวหน้าสถานศึกษาทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ภายใน 30 วัน หากเดือนใดมีเหตุอันจำเป็นไม่สามารถจัดดำเนินการประชุม ประจำเดือนได้ให้เสนอเหตุผล

2.6 คณะกรรมการดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ

ประจำปี คณะกรรมการดำเนินการจะต้องเตรียมการและดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ตามข้อบังคับ และรายงานผลการประชุมให้หัวหน้าสถานศึกษาทราบเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 30 วัน หลังจากวันประชุม หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องรายงานผลการดำเนินงานของกิจกรรมสหกรณ์เป็นประจำปีไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดและอธิบดีเจ้าสังกัด
ขึ้นการควบคุมการดำเนินการ

ในการควบคุมการดำเนินการของกิจกรรมสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตามนโยบาย และวัตถุประสงค์นั้นเป็นผู้ควบคุม 2 คณะ ดังนี้

1. ผู้ตรวจสอบกิจกรรมสหกรณ์ เป็นคณะบุคคล ที่ได้จากการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี ซึ่งมีการกำหนดข้อบังคับ ทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ภาคปฏิบัติแล้วสรุปผลรายงานประจำเดือนเสนอต่อที่ประชุมกรรมการประจำเดือนและเสนอที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี
2. หัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จากหัวหน้าสถานศึกษา มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบกิจกรรมสหกรณ์ได้
3. ผู้ตรวจสอบบัญชี ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากหัวหน้าสถานศึกษา ทำหน้าที่ตรวจสอบบัญชีกรณีพิเศษ หรือตรวจสอบประจำปีและเสนอผลการตรวจสอบต่อหัวหน้าสถานศึกษา และคณะกรรมการต้องดำเนินการเพื่อนำเสนอที่ประชุมใหญ่ประจำปีต่อไป

7. ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ในการดำเนินการจัดให้มีกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนั้น มีขั้นตอนที่สำคัญ อยู่ 3 ขั้นด้วยกัน ดังนี้

7.1 ขั้นริเริ่มโครงการเพื่อให้มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ควรแต่งตั้ง คณะกรรมการขั้นชุดหนึ่ง ประกอบด้วยครูในโรงเรียนและอาจมีบุคคลอื่นอยู่ด้วยก็ได้ กิจกรรมขั้นนี้ คือ

7.1.1 ผลักดันให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีความต้องการให้สหกรณ์ ให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสหกรณ์แก่ครูและผู้ปกครองด้วย

7.1.2 ทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ใน โรงเรียน

7.1.3 กำหนดโครงการ

7.2 ขั้นดำเนินการตามโครงการ เมื่อได้วางโครงการเรียบร้อยแล้วก็ดำเนินการ ตามที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

7.2.1 รับสมาชิกและเรียกหุ้น

7.2.2 จัดให้มีการประชุมใหญ่

7.2.3 เลือกคณะกรรมการดำเนินการ

7.2.4 จัดให้มีการค้นหาผู้จัดการและเจ้าหน้าที่

7.2.5 จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา

7.2.6 ดำเนินกิจกรรมธุรกิจและการศึกษา

7.3 ขั้นประเมินผลโครงการหรือติดตามผล ประเด็นที่ควรประเมิน ดังนี้

7.3.1 ประเมินกระบวนการทำงานว่าการดำเนินการ มีประสิทธิภาพ เพียงใด มีปัญหาบกพร่องอย่างไรบ้าง

7.3.2 ประเมินความพร้อมหรือคุณลักษณะของความเป็นสมาชิก สหกรณ์ที่ดีของนักเรียน

8. โครงสร้างกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

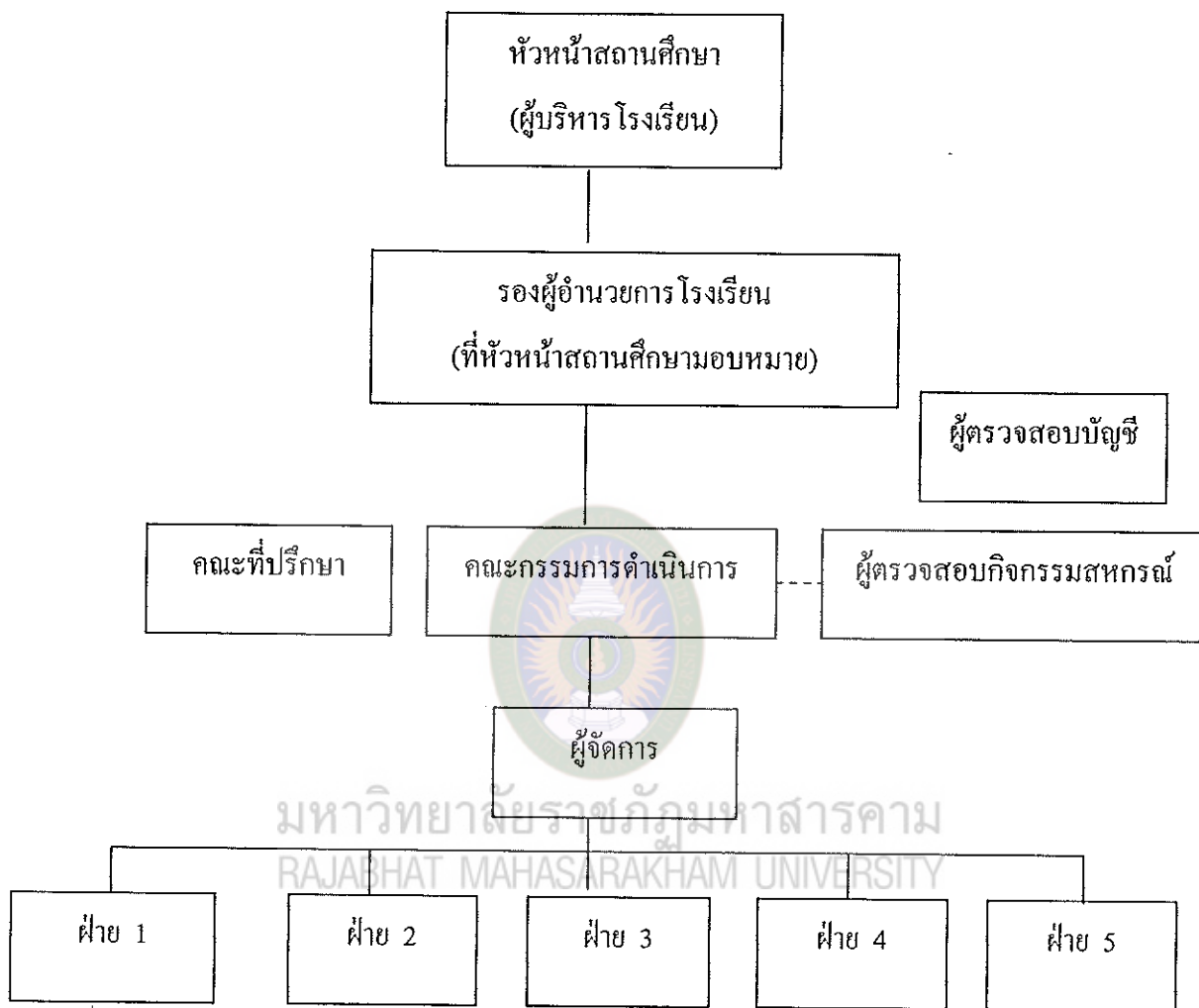
ได้มีผู้กล่าวถึง โครงสร้างกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2540 : 38-39) กล่าวว่า กิจกรรมสหกรณ์ ควรยึดหลักความเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและชุมชนให้เป็นตามความต้องการของสมาชิก เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมมากที่สุด กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนั้นแบ่งออกได้ 2 กิจกรรม คือ

1. กิจกรรมด้านธุรกิจ ได้แก่ การซื้อ การขาย การบัญชี การเงิน การควบคุมคลังสินค้า การบริการต่าง ๆ
  2. กิจกรรมทางด้านการศึกษา แบ่งได้ 3 ประเภท คือ
    - 2.1 การเรียนการสอนในหลักสูตร ได้แก่ การสอนวิชาสหกรณ์ วิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตร ธุรกิจกิจกรรม สังคมศึกษา โดยใช้สหกรณ์ฝึกอุปนิสัยของการประหยัดลักษณะผู้ประกอบการ และความเป็นประชาธิปไตย
    - 2.2 กิจกรรมการศึกษานอกชั้นเรียน เช่น ทักษะศึกษาเกี่ยวกับสหกรณ์ การส่งนักเรียน ไปฝึกงานที่สหกรณ์อื่น ๆ
    - 2.3 กิจกรรมทางด้านการเผยแพร่ความรู้ทางสหกรณ์ไปสู่ชุมชน
- การดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนควรดำเนินการ ดังนี้
1. ที่ประชุมใหญ่ประชุมเลือกคณะกรรมการดำเนินการ
  2. คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก คณะกรรมการทางด้านการศึกษา เลือกผู้จัดการและเจ้าหน้าที่
  3. ผู้บริหารพิจารณาจัดตั้งครู-อาจารย์ เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา คือ กลุ่มทางด้านธุรกิจและกลุ่มทางด้านการศึกษา

โครงสร้างการบริหารสหกรณ์ ยึดหลักประชาธิปไตย โดยความเสมอภาคและภรรครภาพในการบริหารกิจกรรมสหกรณ์กล่าว คือ ไม่ว่าสมาชิกจะถือหุ้นมากหรือน้อย ทุกคนมีสิทธิออกเสียงในที่ประชุมได้เท่ากัน คือ คนละหนึ่งเสียง จากเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นได้ชัดว่า การบริหารกิจกรรมสหกรณ์ ซึ่งครอบคลุมถึงเรื่องการกำหนดแนวทางตามอุดมการณ์หลัก และวิธีการหลักจะถูกควบคุมโดยสมาชิกส่วนใหญ่โดยตรง โครงสร้างการบริหารสหกรณ์

ในโรงเรียน ปรากฏดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างการจ้ดองค์การการจ้ดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

9. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดกิจกรรมสหกรณ์

ได้มีผู้กล่าวถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ดังนี้

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2525 : 69) กล่าวว่า สหกรณ์จะประสบความสำเร็จได้ อยู่ที่ความเข้าใจของสมาชิกเป็นสำคัญ สมาชิกจะต้องเข้าใจว่าสหกรณ์เป็นของเขาไม่ใช่ของรัฐบาล เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นสมาชิกต้องช่วยกันก่อน คิดซ้ดจริงจัง ๆ จึงค่อยเป็นเรื่องที่ต้องขอ

ความช่วยเหลือจากภายนอกต่อไป ถ้าสมาชิกไม่เข้าใจ ไม่ก็คิดถึงสหกรณ์และขาดอุดมการณ์ สหกรณ์ก็ไปไม่รอด การวัดผลแห่งความสำเร็จในแนวทางเศรษฐกิจของสหกรณ์อาจพิจารณาได้จากผลแห่งการดำเนินธุรกิจทั้งหมดของสหกรณ์ว่ามีผลกำไรเพียงใด รายได้สุทธิของสหกรณ์จะต้องควบคู่กันไปกับรายได้สุทธิของสมาชิกที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ ดังนั้น เมื่อสหกรณ์ดำเนินได้ผลดีมีกำไร มีเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกถือว่าสหกรณ์ประสบความสำเร็จในทางธุรกิจ แต่ถ้าไม่นำหรือไม่สามารถนำเอาหลักการสำคัญของ สหกรณ์มาใช้ เช่น การควบคุมตามหลักประชาธิปไตย โดยสมาชิกหรือไม่นำหลักการจ่ายเงินปันผลให้แก่หุ้นในอัตราจำกัดมาใช้ ย่อมถือว่าไม่ประสบความสำเร็จในทางสหกรณ์ ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการสหกรณ์จะต้องตระหนักถึงความสำคัญในการจัดสหกรณ์ ให้ประสบความสำเร็จในทั้งสองด้าน คือ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน และจำเป็นต้องสามารถประเมินนโยบายและแผนงานของสหกรณ์ได้เป็นอย่างดีว่าจะนำความสำเร็จ ทั้งในด้านธุรกิจ และด้านสหกรณ์ ได้เพียงใด

จินดา จันทสมบัติ (2526 : 10) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ คือ ความสำเร็จในฐานะสหกรณ์ นั่นคือการที่สหกรณ์ได้ดำเนินการด้านหลักการและอุดมการณ์ของสหกรณ์สามารถบริการสมาชิกได้ตามถนัด และวิธีการของสหกรณ์ ซึ่งอาจวัดหรือดูได้จากการดำเนินงานของสหกรณ์ว่าได้อาศัยหลักการสหกรณ์หรือไม่ เช่น การควบคุมตามหลักประชาธิปไตย การเฉลี่ยคืนแก่สมาชิกตามส่วนอุดหนุน การทำธุรกิจกับสหกรณ์ การเข้าร่วมประชุมใหญ่และเอาใจใส่สหกรณ์ ความสมัครสมานสามัคคีกลมเกลียวกัน โดยยึดหลัก ของความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ประมุน วิทยานนท์ (2531 : 22-24) กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสหกรณ์ คือ

1. การให้การศึกษอบรม
2. การพยายามนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ และเพื่อให้บริการแก่สมาชิกด้วย
3. การพัฒนาให้ปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือที่มีอิทธิพลต่อความ

เติบโตของสหกรณ์ ได้เป็นเครื่องอำนวยให้สหกรณ์ไปประสบความสำเร็จในการจัดการ

4. ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความล้มเหลวหรือความวอควายของการจัดการ คือ ความไม่ซื่อสัตย์สุจริตของผู้จัดการและพนักงาน ซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสหกรณ์ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาจจะเป็นวงจรของสหกรณ์หรืออาจเกิดจากแรงกดดัน ภายนอกและเนื่องจากสหกรณ์ในประเทศไทย ได้ประสบทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว สำหรับปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ระบบของสหกรณ์

ระบบของสหกรณ์มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. สหกรณ์ประกอบด้วยกลุ่มคนที่ต้องการทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน
2. สหกรณ์มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการบางอย่างที่จำเป็นหรือต้องการ ในชีวิตของประชาชน
3. การดำเนินงานของสหกรณ์ยึดหลักการช่วยตนเอง กล่าวคือ สมาชิก รวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง
4. การดำเนินงานของสหกรณ์เกิดจากแรงจูงใจที่จะให้บริการ มิใช่มุ่งหมายในการแสวงหากำไร

สหกรณ์ หมายถึง องค์กรที่มีการจดทะเบียนตามกฎหมายที่ประชาชน มารวมตัวกัน โดยความสมัครใจ เพื่อดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจและสังคมรวมกันเพื่อ ผลประโยชน์ของมวลสมาชิกโดยไม่มุ่งหวังผลกำไร

วิธีการหรือหลักการสหกรณ์ มีดังนี้ คือ

1. การเปิดรับสมาชิกสหกรณ์โดยเปิดรับบุคคลทั่วไป ปราศจากการกีดกัน ทางเพศ ฐานะทางสังคม เชื้อชาติ การเมือง และศาสนา
2. การควบคุมโดยสมาชิกตามแนวทางประชาธิปไตย ร่วมกันกำหนด นโยบายและตัดสินใจ สมาชิกมีสิทธิออกเสียงเท่าเทียมกัน
3. สมาชิกมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ มีส่วนร่วมในการลงทุน โดยการซื้อ หุ้นของสหกรณ์ และได้รับผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม
4. สมาชิกมีการพึ่งพาตนเองและปกครองกันเอง

5. สหกรณ์ให้การศึกษาและฝึกอบรมให้ข่าวสารแก่สมาชิก เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนช่วยพัฒนาสหกรณ์ของตน มีทัศนคติที่ดี ซึ่งจะนำประโยชน์มาสู่สมาชิกโดยรวม

6. มีการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ในระดับต่าง ๆ

7. สหกรณ์พึงดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญอย่างยั่งยืนตามนโยบายที่สมาชิกเห็นชอบ

สหกรณ์ในประเทศไทย แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์บริการ เป็นสหกรณ์แต่ละประเภทให้ประโยชน์แก่สมาชิกตามลักษณะของการบริการที่สำคัญ ดังนี้

1. ช่วยให้สมาชิกช่วยเหลือตนเองได้ ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ
2. ช่วยขจัดปัญหาพ่อค้าคนกลาง
3. ช่วยลดปัญหาเศรษฐกิจ

หลักการของสหกรณ์

1. สหกรณ์จะต้องเปิดรับบุคคลทั่วไปไปเข้าเป็นสมาชิกโดยไม่คิดกันเพศ เชื้อชาติ การเมือง ศาสนา หรือฐานะทางสังคม
2. สมาชิกทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนเป็นคณะกรรมการดำเนินการ และมีสิทธิในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ รวมทั้งการควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์
3. สมาชิกจะต้องมีส่วนร่วมการลงทุน (ถือหุ้น) ตามข้อกำหนดของการเข้าเป็นสมาชิก และมีส่วนในการควบคุมการใช้เงินของสหกรณ์
4. มีการปกครองตนเองและมีอิสระ สหกรณ์เป็นองค์กรหนึ่งที่พึ่งพาตนเองและปกครองตนเองโดยมีการควบคุมจากสมาชิก
5. สหกรณ์จะต้องให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่สมาชิก ผู้แทนสมาชิก และคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถช่วยพัฒนาสหกรณ์ ให้มีความเจริญก้าวหน้า รวมทั้งให้ข่าวสารแก่ประชาชนทั่วไป

6. มีการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ

7. สหกรณ์ต้องดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนตาม นโยบายที่สมาชิกเห็นชอบ

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องของ สรूपได้ว่า ระบบและวิธีการของสหกรณ์ เป็นการให้ความสำคัญกับเรื่องการรวมกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันโดยใช้หลักประชาธิปไตย คือ สมาชิกในกลุ่มมีสิทธิเท่าเทียมกันในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกได้มากที่สุด และเป็นวิธีที่บุคคลที่มีความสนใจสิ่งเดียวกันมารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อดำเนินการร่วมกันให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ร่วมกัน สมาชิกของสหกรณ์จะปกครองกันเองตามหลักประชาธิปไตย สหกรณ์จึงเป็นองค์กรที่สำคัญที่ดำเนินการโดยสมาชิกและเพื่อประโยชน์ของสมาชิก นอกจากนี้ระบบและวิธีการของสหกรณ์ ยังช่วยให้สมาชิกและผู้ร่วมประกอบกิจการสหกรณ์มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. สหกรณ์ประกอบด้วยกลุ่มคนที่ต้องการทำกิจการบางอย่างร่วมกัน
2. สหกรณ์มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการบางอย่างที่จำเป็นหรือต้องการในชีวิตของประชาชน
3. การดำเนินงานของสหกรณ์ยึดหลักการช่วยตนเอง กล่าวคือ สมาชิกรวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง
4. การดำเนินงานของสหกรณ์เกิดจากแรงจูงใจที่จะให้บริการ มิใช่มุ่งหมายในการแสวงหากำไร

แผนการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน

กรมวิชาการ (2544 : 5) กล่าวว่า แผนการสอน คือ การนำรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่ทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน การวัดผลและประเมินผล

วัฒนาพร กระจับทุกข์ (2541 : 1) กล่าวว่า แผนการสอน หมายถึง แผนหรือ
โครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง

รุจิรี ภู่อสาระ (2545 : 159) กล่าวว่า แผนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือแนวทาง
ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้

จากความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน สรุปได้ว่า แผนการจัด
การเรียนรู้หรือแผนการสอน หมายถึง แผนงานหรือ โครงการที่จัดทำขึ้นล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์
อักษร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนสามารถทำการสอน
ได้อย่างมีประสิทธิภาพและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด

2. ความสำคัญและประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน

ทองพูน บุญอึ้ง (2535 : 4) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของแผนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูได้มีโอกาสศึกษาหลักสูตร แนวการสอน วิธีวัดผลและ
ประเมินผล ศึกษาเอกสารและหลักสูตรอื่น ๆ ได้อย่างละเอียดทุกแง่มุม
2. ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดเตรียมกระบวนการให้สอดคล้องกับสภาพ
ความเป็นจริง ทั้งในเรื่องของทรัพยากรของโรงเรียน ทรัพยากรของท้องถิ่น ค่านิยม ความเชื่อ
และสภาพที่แท้จริงของท้องถิ่น
3. เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การสอนของครูมีคุณภาพสอดคล้องกับผู้เรียน
ระยะเวลาจำนวนคนที่ใช้จริงในแต่ละภาคเรียน ช่วยให้ครูสอนได้ครบถ้วน ทันเวลา ช่วยให้มีความ
มั่นใจในการสอนมากขึ้น
4. ช่วยให้ผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ต้องการ ที่เที่ยงตรง เสนอแนะแก่
บุคลากร ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิชาการศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร
ได้เป็นอย่างดี
5. เป็นคู่มือสำหรับครูที่สอนแทนได้
6. เป็นการพัฒนาวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพครูที่แสดงว่างานสอนต้อง
ได้รับการฝึกฝน โดยเฉพาะมีเครื่องมือและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพด้วย

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 2) ได้กล่าวว่า การจัดทำแผนการสอนจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ

2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผล ตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น

3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูผู้สอนแทนนำไปใช้ปฏิบัติการการสอนอย่างมั่นใจ

4. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ

3. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน

กรมวิชาการ (2544 : 5) ได้กล่าวถึง สิ่งที่ต้องกล่าวให้ชัดเจนในแผนการสอน ได้แก่

1. ชื่อเรื่อง
2. จำนวนคาบ
3. สาระสำคัญ
4. จุดประสงค์การเรียนรู้
5. กิจกรรมการเรียนการสอน
6. สื่อการเรียนการสอน
7. การวัดผลประเมินผล

โสภณ นุ่มทอง (2534 : 5) ได้กล่าวว่า แผนการสอนมีส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. เนื้อหา

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

4. การวัดและประเมินผล

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 129) ได้กล่าวถึง ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผน การสอนไว้ 8 ประการ คือ

1. สภาพปัญหาและทรัพยากรในแง่กำลังคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และ วิธีการข้อมูลส่วนนี้จะทำให้ผู้วางแผนการสอนกำหนดรูปแบบการสอน กิจกรรมการเรียน การสอนและสื่ออย่างชัดเจน

2. การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นข้อมูลที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อกำหนดเรื่องที่จะสอน โดยกำหนดเป็นลำดับหน่วยใหญ่ที่อาจต้องสอนหลายครั้ง ระดับหน่วยย่อยที่เป็นปลีกย่อยของ หัวข้อใหญ่และระดับบทเรียนเป็นเนื้อหาในการสอนหนึ่งครั้ง สำหรับเนื้อหาสาระระดับ บทเรียนก็ต้องวิเคราะห์ออกเป็นหัวเรื่อง และหัวข้อย่อยเช่นเดียวกัน

3. การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นข้อมูลเกี่ยวกับอายุ ระดับความพร้อม และความรู้ เดิมของนักเรียน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนมีความจำเป็นสำหรับการเรียนการสอนที่สอดคล้อง กับผู้เรียนในระดับต่าง ๆ

4. มโนคติหรือความคิดรวบยอดเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “สาระ” หรือแก่นของ เนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนได้รับซึ่งเปรียบเทียบได้ง่าย ๆ กับการบูรณาการที่ต้องกำหนด สมดุลของสารอาหารที่ผู้บริโภคจะได้รับ การสอนก็เช่นเดียวกัน ครูต้องกำหนดชัดเจนว่า ต้องการให้นักเรียนได้รับมโนคติหรือความคิดรวบยอดที่เป็นแก่นสารอะไรบ้าง

5. วัตถุประสงค์เป็นเป้าหมายแห่งความสำเร็จ ในส่วนของการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมในตัวผู้เรียนที่ครูกำหนดไว้ การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะ สำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะนิยมกำหนดไว้ในรูปของวัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม

6. กิจกรรมการเรียน เป็นข้อมูลที่ครูคาดการณ์เอาไว้ล่วงหน้าว่าจะให้นักเรียน ประกอบกิจกรรมการเรียนอะไรบ้าง โดยคำนึงถึงกิจกรรมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยและกิจกรรม รายบุคคลกิจกรรมการเรียนต้องจัดไว้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

7. สื่อการสอน เป็นข้อมูลที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าเช่นเดียวกัน โดยพิจารณาจากกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหลัก

8. การประเมินผล เป็นข้อมูลที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่าจะตรวจสอบพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างไร ทั้งส่วนที่เป็นพฤติกรรมเดิม (ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว) พฤติกรรมต่อเนื่อง (พฤติกรรมย่อยที่ครูให้นักเรียนเรียนรู้ไปที่ละน้อย) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (พฤติกรรมที่เป็นผลลัพธ์ที่ครูคาดหวังไว้)

4. ขั้นตอนการจัดทำแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอน

แผนการเรียนรู้ เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ที่ดีจะต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า จะให้นักเรียนมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์อะไรมีกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอะไรบ้าง ครูจะต้องมีบทบาทอย่างไร จะใช้สื่อ อุปกรณ์อะไรบ้าง จะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดพฤติกรรมหรือคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีขั้นตอนการทำแผนการเรียนรู้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ดังนี้ (รุจิร ภู่อาระ, 2545 : 159)

1. ทำความเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระรวมทั้งแนวคิด ขอบเขตของกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้มาเป็นกรอบในการพัฒนาแผนการเรียนรู้
2. เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้เป็นจุดประสงค์ปลายทางที่กล่าวถึง อันได้แก่ จุดประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์จากคำอธิบายรายวิชา
3. เขียนโครงสร้างของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งหมดได้แก่ สาระสำคัญที่เน้นความคิดรวบยอด หลักการ ทักษะ ลักษณะนิสัย และจุดประสงค์นำทางตามหัวข้อย่อย
4. สร้างแผนการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบของแผนการเรียนรู้ ดังตัวอย่าง

แผนการเรียนรู้.....	หน่วยการเรียนรู้.....	ชั้น.....
กลุ่มสาระการเรียนรู้.....	จำนวนคาบ.....	
สาระสำคัญ		
จุดประสงค์ปลายทาง		
จุดประสงค์นำทาง		
เนื้อหา		
กิจกรรมการเรียนการสอน		
สื่อการเรียนการสอน		
การวัดการประเมินผล		

แผนภาพที่ 2 องค์ประกอบของแผนการเรียนรู้

วัฒนธรรม ระเบียบทุกซ์ (2542 : 64-124) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการแปลงหลักสูตร

ไปสู่แผนการสอน ประกอบด้วย

1. ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตร
2. ศึกษาจุดประสงค์กลุ่มวิชา/กลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตร
3. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา
4. จัดทำโครงสร้างรายวิชา
5. ทำโครงสร้างแนวการสอน
6. ทำแผนการสอน

หลังจากการแปลงหลักสูตรสู่แผนการสอนแล้ว การดำเนินการขั้นต่อไป คือ การจัดรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของแผนการสอน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งของการทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากครูผู้สอนจะต้องใช้หลักการในการจัดทำแผนการสอนในองค์ประกอบต่าง ๆ และหลักการแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มาพิจารณาควบคู่กันไปในการออกแบบ และจัดทำรายละเอียดในแต่ละ

องค์ประกอบที่สำคัญของแผนการสอน คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective) ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน การประเมินผล (Evaluation) เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้และมีพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้จริงหรือไม่ ซึ่งมีขั้นตอนการเขียนแผนการสอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุ มีทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์ จะต้องเขียนให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นความสามารถทางด้านสมอง ด้านทักษะ (Skill) คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติที่ต้องลงมือทำ ด้านจิตพิสัย (Affective) คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมหรือเจตคติ

ขั้นที่ 2 กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน (Learning) เป็นการพิจารณาว่า การเรียนการสอนในแผนนั้นมีจุดเน้นหรือสาระสำคัญอะไร จะต้องสอนเนื้อหาใด จะครอบคลุมครบถ้วน จะเลือกใช้เทคนิคหรือวิธีสอนใดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงจะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และใช้สื่อการเรียนการสอนใด จึงจะสอดคล้องเหมาะสมกับกิจกรรมที่กำหนด

ขั้นที่ 3 การกำหนดวิธีวัดและประเมินผล (Evaluation) จัดเป็นกิจกรรมสำคัญที่แทรกอยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอนเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนระหว่างการเรียนการสอนจะต้องสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา/ภาคเรียน จะต้องเป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

5. รูปแบบแผนการสอน

หลังจากทำรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของแผนการสอนเสร็จเรียบร้อยแล้วจะเป็นขั้นตอนของการนำรายละเอียดมาเขียนแผนการสอน โดยทั่วไปนิยม 2 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบแผนการสอนแบบเขียนเรียงลำดับ เป็นการเขียนแผนการสอนโดยนำรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบมาเขียนเรียงลำดับเป็นข้อ ตามหัวข้อขององค์ประกอบที่กำหนด ดังตัวอย่าง

แผนการสอนที่.....

เรื่อง.....

วิชา.....

สาระสำคัญ.....

จุดประสงค์การเรียนรู้.....

จุดประสงค์ปลายทาง.....

จุดประสงค์นำทาง.....

เนื้อหาสาระ.....

กิจกรรมการเรียนการสอน

1).....

สื่อการเรียนการสอน

1).....

การวัดผลและประเมินผล

วิธีวัด

1).....

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1).....

เกณฑ์

1).....

กิจกรรมเสนอแนะ.....

แผนภาพที่ 3 รูปแบบแผนการสอน

แผนการสอนที่.....

เรื่อง..... เวลา.....คาบ

วิชา..... ชั้น.....

สาระสำคัญ

.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

1.....

2.....

3.....

จุดประสงค์ปลายทาง

1.....

2.....

3.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

จุดประสงค์นำ ทาง	กิจกรรมการเรียนรู้ สอน	สื่อการเรียนรู้ สอน	การวัดผลและ ประเมินผล

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 45-49) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการวางแผนและเตรียม การสอนรายวิชา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดปริมาณเวลาที่ใช้ในการสอนแต่ละเรื่องควรใช้เวลาดังเท่าใด หรือที่ คาบเรียนในการกำหนดเวลาต้องรวมเรื่องการประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) และเวลาที่ใช้ในการสอนปลายภาคด้วย

2. กำหนดปฏิทินการสอน ว่าเรื่องใด บทใด จะสอนในคาบใด วันใด

3. วางแผนและเตรียมการสอนแต่ละครั้งหรือคาบ สิ่งที่จะต้องกำหนดใน การวางแผนและเตรียมการสอน คือ จุดประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหา สารที่จะเรียนจะ สอน การดำเนินการสอน ซึ่งประกอบด้วยวิธีการสอน กิจกรรมต่าง ๆ สื่อการสอนหรือ อุปกรณ์ วิธีการประเมินผล ทั้งนี้อาจใช้แบบฟอร์ม และวิธีการดังตัวอย่าง

คาบเรียนที่ ..... วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ..... เวลา.....คาบ

จุดประสงค์ การเรียนการสอน	เนื้อหาวิชา	การดำเนิน การสอน	สื่อการเรียน การสอน	การประเมินผล	หมายเหตุ
	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY				

คาบเรียนที่..... วันที่.....เดือน .....พ.ศ..... เวลา.....คาบ

เรื่อง.....

จุดประสงค์การเรียนการสอน

1.....

2.....

เนื้อหาวิชา

1.....

2.....

การดำเนินการสอน

1.....

2.....

3.....

4.....

การประเมินผล

1.....

2.....

หมายเหตุ

1.....

2.....

ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน ควรเขียนในรูปจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
ครอบคลุมพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย
(Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

ด้านเนื้อหาวิชา จะระบุเนื้อหาที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอนในครั้ง
นั้น ๆ เนื้อหาวิชาที่จะสอนต้องมีความยากง่ายพอเหมาะกับความสามารถของผู้เรียน

ด้านการดำเนินการ จะระบุให้ชัดเจนในการสอนครั้งนั้นหรือคาบนั้น จะดำเนินการสอน โดยแจ้งจุดประสงค์ให้ผู้เรียนทราบและเตรียมชั้นเรียนในการจัดเด็กเพื่อที่จะเรียน ในกิจกรรมการเรียนแบบกลุ่ม เพื่อสร้างความพร้อมในกลุ่มและสร้างความพร้อมในการเรียน การสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน จะระบุสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนครั้งนั้นหรือคาบนั้น ซึ่งอาจเป็นหนังสือ เอกสาร รูปภาพ แผ่นใส วัสดุทัศน ฯลฯ ทั้งนี้จะต้องเตรียมสื่อเหล่านั้นไว้ล่วงหน้า มีการตรวจสอบความพร้อมก่อนนำไปใช้สอนจริงทุกครั้ง

ด้านการประเมินผล ระบุถึงวิธีการที่ใช้ประเมินผลการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง หรือคาบนั้น ควรเลือกใช้หลาย ๆ วิธี ทั้งที่ไม่เป็นทางการ (Informal เช่น การสังเกต การถาม คำถาม และวิธีทางการ (Formal) เช่น การทดสอบย่อย ทั้งนี้ต้องเตรียมเครื่องมือในการ ประเมินผลไว้ให้พร้อม สามารถนำมาใช้ในการสอนครั้งนี้ได้ทันที

ในช่องหมายเหตุ จะระบุข้อสังเกตหรือจุดที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติม โดยเฉพาะเมื่อนำเอกสารการวางแผนและการเตรียมการสอนครั้งนั้น ไปใช้สอนจริง ผู้สอนอาจพบปัญหาได้ แนวทางในการปรับปรุงให้ดีขึ้น ผู้สอนจะบันทึกลงในช่องหมายเหตุ

การวางแผนเตรียมการสอน เป็นการคิดไตร่ตรอง กลั่นกรองพิจารณากำหนดไว้ล่วงหน้า ซึ่งในการนำไปใช้สอนจริงควรพิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ก็จะได้ การวางแผนและเตรียมการสอนที่มีประสิทธิภาพในการใช้จริงต่อไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาแล้วสรุปว่า การจัดทำแผนการสอนแบบเขียนเรียงลำดับ มีความเหมาะสมที่สุดเพราะได้นำรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบมาเขียนเรียงลำดับเป็นข้อ ทำให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนในทุกส่วน ซึ่งจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตร ทำความเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์จากคำอธิบายรายวิชา เขียน โครงสร้างกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดทำแผนการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังตัวอย่าง

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระ/วิชา.....ชั้น.....

ชื่อแผน.....

สาระสำคัญ

.....

จุดประสงค์

.....

เนื้อหาสาระ

.....

.....

กระบวนการเรียนรู้

1.....

2.....

3.....

4.....

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1.....

2.....

การวัดและประเมินผล

1.....

2.....

หมายเหตุ

.....

บันทึกหลังสอน

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ความพึงพอใจในการเรียนรู้

การปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม จะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานนั้นมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงาน จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีนักการศึกษา ในสาขาต่าง ๆ ทำการค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจในการทำงาน ไว้ดังนี้

นอร์ตัน ตาบทูด (2546 : 23) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ ต่อการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับ ผู้ทำ

2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงาน และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงานจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย

3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง งานนั้นสามารถทำ ให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้ มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียน มีส่วนในการเลือกเรียนตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์หรือความมุ่งหมาย ในการทำกิจกรรม ได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนถนัดและสามารถค้นหาคำตอบได้

Maslow ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs) นับว่าเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “มนุษย์เรามี ความต้องการอยู่เสมอ” ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจ อย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีกความต้องการของคนเราอาจจะ ซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่ทันหมดไปความต้องการอีกอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้น ได้ ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นดังนี้

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เน้นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ความมั่นคงในชีวิต ทั้งที่เป็นปัจจุบันและอนาคต ความต้องการเจริญก้าวหน้า อบอุ่นใจ
3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน
4. ความต้องการมีฐานะ (Esteem Needs) มีความอยากเด่นในสังคมมีชื่อเสียง อยากให้บุคคลยกย่องสรรเสริญตนเอง อยากมีความเป็นอิสระเสรีภาพ
5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการในระดับสูง อยากให้ตนเองประสบความสำเร็จทุกอย่างในชีวิต ซึ่งเป็นไปได้
แมคเกรเกอร์ (ศุภสิริ โสมาเกตุ. 2544 : 54 ; อ้างอิงมาจาก McGregor. 1960 : 33-58) ได้ศึกษาธรรมชาติของมนุษย์และได้อธิบายลักษณะของมนุษย์ว่า มี 2 ประเภท คือ

1. คนประเภทเอกซ์ (X) มีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 มีสัญชาตญาณที่จะหลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้

1.2 มีความรับผิดชอบน้อย

1.3 ชอบให้สั่งการ

1.4 ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์การ

1.5 มีความปรารถนาให้ตอบสนองความต้องการด้านร่างกายและความ

ปลอดภัย

2. คนประเภทวาย (Y) มีลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 ชอบทำงาน เห็นว่าการทำงานเป็นของสนุกเหมือนการเล่นหรือ

การพักผ่อน

2.2 มีความรับผิดชอบในการทำงาน

2.3 มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น

2.4 ตั้งใจตนเองและสามารถควบคุมตนเองได้

2.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานและองค์กร พัฒนาวิธี

ทำงาน

2.6 บรรณาด้านเกียรติยศ ชื่อเรื่อง ความสมหวังในชีวิตความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของแมคคลีแลนด์ (David McClelland) ออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.6.1 ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for Achievement) เป็นพฤติกรรมที่จะกระทำใด ๆ ให้เป็นผลสำเร็จดีเลิศมาตรฐาน เป็นแรงขับที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ

2.6.2 ความต้องการสัมพันธ์ (Needs for Affiliation) เป็นความปรารถนาที่จะสร้างมิตรภาพและมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น

2.6.3 ความต้องการอำนาจ (Needs for Power) เป็นความต้องการควบคุมผู้อื่น มีอิทธิพลต่อผู้อื่น และต้องการควบคุมผู้อื่น

เฮอริเบอร์ก ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุ ที่ทำให้ความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน

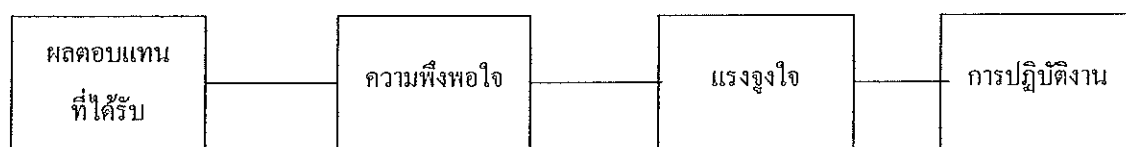
2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพในการทำงาน เป็นต้น

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก หรือให้คำแนะนำปรึกษาจึงต้องคำนึงถึงความพอใจในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ ในการเรียนรู้หรือ

การปฏิบัติงาน มีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน

2. การตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง ทิศนะตามแนวคิด ดังกล่าว สามารถแสดงด้วยแผนภาพที่ 4 (สมยศ นาวิการ. 2526 : 155)

แผนภาพที่ 4 ความพึงพอใจนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ

ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัลหรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยผลตอบแทนที่รับรู้แล้ว ความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น (สมยศ นาวิการ. 2526 : 119)

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง

เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้น เมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถ
ดำเนินงาน ภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ
ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้
มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับคำยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง
หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

บริบทของโรงเรียน

1. ประวัติโรงเรียนกุศหว้าวิทยา

โรงเรียนกุศหว้าวิทยา แต่เดิมชื่อ โรงเรียนศรีกุศหว้าเรืองเวทย์ ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1
สิงหาคม 2465 โดยอาศัยศาลาวัดกตต้องกุศหว้า เป็นสถานที่เรียน ดำรงอยู่ได้โดยอาศัยเงิน
ศึกษาฟรี เป็นเงินเดือนครู มีครูใหญ่ ชื่อ นายศรีจันทร์ คุลย์ชาติ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี พ.ศ.
2465 – 2478

ในปี พ.ศ. 2472 ทางราชการ ได้จัดสรรงบประมาณให้จำนวน 8,000 บาท เพื่อเป็น
ค่าก่อสร้างอาคารเรียนเอกเทศ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านและสร้างเสร็จเมื่อวันที่ 17
เมษายน พ.ศ. 2480 มีจำนวนห้องเรียน 3 ห้องเรียน มีครูใหญ่ชื่อ นายไครศร ศิริกุล ดำรง
ตำแหน่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478 - พ.ศ. 2480 (โรงเรียนกุศหว้าวิทยา. 2552 : 1)

ในปี พ.ศ. 2504 จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น สถานที่เรียนคับแคบ ชาวบ้านจึงได้
ช่วยกันบริจาคที่ดิน จำนวน 32 ไร่ แต่อยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ซึ่งปัจจุบันคือ โรงเรียน
ศรีกุศหว้าเรืองเวทย์ ดังนั้น โรงเรียนศรีกุศหว้าเรืองเวทย์ จึงมีอยู่ 2 แห่ง มีนายสุริยัน พลดี
เป็นผู้อำนวยการ โรงเรียนศรีกุศหว้าเรืองเวทย์ ทำให้เกิดปัญหาด้านการบริหารและการปกครอง

ในปี พ.ศ. 2542 ชาวบ้านจึงทำหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ขอแยก
โรงเรียนทางทิศตะวันตกเป็นเอกเทศชื่อว่า โรงเรียนกุศหว้าวิทยา และมีข้าราชการครูย้ายมา
เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2542 เนื้อที่ 11 ไร่ 1 งาน 30 ตารางวา มี นายสงบ อัฐปิ่น เป็นผู้รักษาการ
แทนครูใหญ่โรงเรียนกุศหว้าวิทยา และมี นายฉัตรเดช ศรีวรรณสาร ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียน
กุศหว้าวิทยาคณแรก ตั้งแต่วันที่ 28 ธันวาคม 2542

ปัจจุบันโรงเรียนกุศหว้าวิทยา ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีอาคารเรียน 2 หลัง อาคารไม้ 2 ชั้น 1 ห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ และห้องวิชาการ/พยาบาล อาคาร สปช. 105/29 จำนวน 4 ห้องเรียน มีห้องสมุด 1 ห้อง และต่อเติมชั้นล่าง อีก 3 ห้องเรียน อาคารชั่วคราว 1 หลัง ใช้เป็น โรงอาหาร ห้องประชุม และห้องพัสดุ/โรงครัว อาคารชั่วคราว 2 ห้อง ใช้เป็นห้องเรียนอนุบาล 1 ห้องและห้องพัสดุ 1 ห้อง สนามฟุตบอล 1 สนาม สนามกีฬา อนุเคราะห์สร้างโดยการกีฬาแห่งประเทศไทย 1 สนาม มีเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ในการเรียน การสอน จำนวน 8 เครื่อง ใช้ในงานธุรการ 3 เครื่อง โทรทัศน์ 13 เครื่อง งานรับสัญญาณ ดาวเทียม 2 ชุด เครื่องพิมพ์ดีด 1 เครื่อง เครื่องอัดสำเนา 1 เครื่อง เครื่องพิมพ์เอกสาร 3 เครื่อง ในปี 2548 เทศบาลตำบลกุศหว้า ได้สร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กกระยะทาง 140 เมตร (โรงเรียนกุศหว้าวิทยา. 2552 : 2-3)

ปัจจุบัน โดยได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการ ผู้ปกครอง เทศบาลตำบลกุศหว้า ได้สร้างถนนคอนกรีต ใช้สถานที่สร้างประปาหมู่บ้าน และชุมชน ทำให้โรงเรียนพัฒนาเป็น แหล่งเรียนรู้ และอบรมเยาวชนให้เป็นคนดีแห่งหนึ่ง โดยมี ว่าที่ร้อยตรีประสิทธิ์ ทะเสนอด เป็นผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบัน พร้อมด้วยครูประจำการ 16 คน ครูอัตราจ้าง 1 คน นักการ ภารโรง 1 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2. นโยบายโรงเรียนกุศหว้าวิทยา

2.1 เตรียมความพร้อมให้นักเรียนอนุบาล เพื่อให้เด็กเรียนในชั้นที่สูงขึ้นอย่างมี ประสิทธิภาพ

2.2 การจัดประสบการณ์ทางการเรียน เน้นทักษะ อ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลข เป็น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.3 ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

2.4 จัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์ฝึกกีฬาประจำชุมชน

2.5 ให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับคณะครู นักเรียน ในการพัฒนาการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอน และด้านอาคารสถานที่

2.6 จัดหาทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเด็กที่เรียนดีและขาดแคลน

2.7 จัดนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

2.8 เร่งพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนว
ปฏิรูปการเรียนรู้โดยให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

2.9 พัฒนามาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้การประเมิน
คุณภาพการศึกษาระดับชาติเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2.10 เร่งรัดพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนให้มีความพร้อม ตามแนวปฏิรูป
การเรียนรู้ เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและมีศักยภาพ
เพียงพอ สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

2.11 เร่งระดมทรัพยากรจากบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน ทั้งภาครัฐและ
เอกชนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2.12 ปรับปรุงพัฒนาและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ รวมทั้งอาคาร
สถานที่ให้เพียงพอในการปฏิบัติงาน

2.13 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนางานของ โรงเรียนให้
สามารถสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2.14 พัฒนาคณาจารย์ด้านคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารและเทคโนโลยี
ทางการศึกษา

2.15 ปรับปรุงและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้ทันสมัย
ตลอดเวลา

2.16 ร่วมและจัดกิจกรรมรักษาสีศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น
อยู่เสมอ

2.17 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการบูรณาการทางการศึกษา ศาสนา
ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี คณิตศาสตร์ และกีฬา ในการให้การศึกษาอบรมแก่นักเรียนในโรงเรียน

2.18 บุคลากรทุกคนในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมี
ประสิทธิภาพตามนโยบายของทางราชการ

3. วิสัยทัศน์ (Vision)

สถานศึกษาจะดำเนินการทุกวิถีทางที่จะพัฒนาประชากรในวัยเรียนให้มีคุณภาพ ด้านความรู้ ด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดี มีจิตสำนึกความเป็นไทย รักยศ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีศักยภาพการเรียนรู้สู่สากล เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ ตลอดจนร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (โรงเรียนกุศหว้าวิทยา. 2552 : 4)

4. พันธกิจ (mission)

- 4.1 จัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานการศึกษา
- 4.2 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 4.3 พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้
- 4.4 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง ยกระดับกระบวนการบริหารและจัดการเรียนรู้ที่มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
- 4.5 ระดมทรัพยากรและประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (โรงเรียนกุศหว้าวิทยา. 2552 : 5)

5. เป้าประสงค์ (Goals)

- 5.1 ประชากรในวัยเรียนเขตบริการ โรงเรียนกุศหว้าวิทยาได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน
- 5.2 ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพด้วยกระบวนการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
- 5.3 ระดมและจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยความร่วมมือจากทุกส่วนในสังคม
- 5.4 ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคุณธรรม

จริยธรรม และดำรงชีวิตแบบวิถีไทย สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (โรงเรียนกุศหว้าวิทยา, 2552 : 6-7)

6. จำนวนนักเรียน

ตารางที่ 7 จำนวนนักเรียนและครูประจำชั้นโรงเรียนกุศหว้าวิทยา

ชั้น	ครูประจำชั้น	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 2	นางสังวร ปัตลา นางรัชนีภรณ์ พันระไชย	11	13	24
ประถมศึกษาปีที่ 1	นางนันทา หาญกุล	8	12	20
ประถมศึกษาปีที่ 2	นางนฤมล เชื้อชาติ	16	13	29
ประถมศึกษาปีที่ 3	นางสมนึก ปัตลา	19	13	32
ประถมศึกษาปีที่ 4/1	นายศิเรก เชื้อชาติ	10	6	16
ประถมศึกษาปีที่ 4/2	นางนิระดี ดิษฐเนตร	9	7	16
ประถมศึกษาปีที่ 5/1	นางอัญชลี สุริโยชัย	8	8	16
ประถมศึกษาปีที่ 5/2	นายศรีสวรรค์นิพนธ์ ศรีหาญ	9	7	16
ประถมศึกษาปีที่ 6	นางศรีพระจันทร์ กุศชนะรงค์	19	8	27
รวม		109	87	196

7. ครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตารางที่ 8 จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนกุศหว้าวิทยา

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	อันดับ	วุฒิ สามัญ	วุฒิ สูงสุด.	วิชาเอก	หมายเหตุ
1	ว่าที่ร้อยตรีประสิทธิ์ ทะเสนยศ	ผอ.ร.ร.	คศ.3	ม.6	ค.ม.	บริหารการศึกษา	
2	นางสมนึก บัดลา	ครู	คศ.2	ม.ศ.5	ศษ.บ..	การประถมศึกษา	
3	นางนันทา หาญกุล	ครู	คศ.3	ม.ศ.5	ค.บ.	การประถมศึกษา	
4	นางอัญชลี สุวิโยชัย	ครู	คศ.2	ม.ศ.5	ค.บ..	สุขศึกษา	
5	นางสังวร บัดลา	ครู	คศ.2	ระดับ 4	ค.บ.	การประถมศึกษา	
6	นางศรีพระจันทร์ กุลชนะรงค์	ครู	คศ.2	ม.ศ.5	ค.ม.	หลักสูตรและการสอน	
7	น.ส.จารุณี ไชยจันทร์	ครู	คศ.2	ม.6	ค.บ.	การประถมศึกษา	
8	นายชมเกียรติ อุทรักษ์	ครู	คศ.1	ม.6	ค.บ.	การประถมศึกษา	
9	นางนฤมล เชื้อชาติ	ครู	คศ.3	ม.ศ.5	ค.บ.	ภาษาไทย	
10	นายศิเรก เชื้อชาติ	ครู	คศ.3	ม.ศ.3	ค.บ.	บริหารการศึกษา	
11	นางรัชนิภรณ์ พันระไชย	ครู	คศ.3	ม.ศ.5	ค.บ.	การประถมศึกษา	
12	นายอภิชัย กุลอำคา	ครู	คศ.2	ม.ศ.5	ค.บ.	บริหารการศึกษา	
13	นางนฤมล ธิรศิลาเวทย์	ครู	คศ.2	ม.ศ.5	ค.บ.	การประถมศึกษา	
14	นางนิระดี ดิษฐเนตร	ครู	คศ.3	ม.ศ.5	ค.บ.	บริหารการศึกษา	
15	นางภัชราภรณ์ พันธุโพธิ์	ครู	คศ.1	ม.ศ.5	ค.บ.	ภาษาไทย	
16	นายนิรันดร์ ธิรศิลาเวทย์	ครู	คศ.3	ม.ศ.5	ศษ.บ.	บริหารการศึกษา	
17	นายศรีสวรรค์นิพนธ์ ศรีหาญ	ครู	คศ.2	ม.ศ.5	ศษ.บ.	การประถมศึกษา	
18	นายวิเชียร นามเกษ	ครูอัตราจ้าง	คศ.2	ม.ศ.5	ค.บ.	ภาษาอังกฤษ	
19	นายเรืองศิลป์ บุตร โคตร	นักการ	-	ม.3	-	-	

(ที่มา : โรงเรียนกุศหว้าวิทยา. 2552 : 8)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

กุลณัฐ เหมราช (2551 : 82-83) ได้วิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยเน้นการกำหนดปัญหาให้กับกลุ่มที่ จัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยเน้นการกำหนด ปัญหาให้กับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย กลุ่มทดลองที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการกำหนดปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ใช้ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

จิรากร สำเร็จ (2551 : 71-74) ได้ทำการวิจัยผลการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) โดย เน้นเทคนิค KWDL ที่มีต่อความสามารถในการสื่อสาร ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ แบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) โดยเน้นเทคนิค KWDL สูงกว่านักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียน คณิตศาสตร์สูง ปานกลาง และต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. มีผล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการจัดการเรียนรู้ 2 วิธีกับระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ต่อความสามารถในการสื่อสารในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ที่ระดับ .05 โดยพบว่า 3.1) นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่มีระดับความสามารถทาง การเรียนคณิตศาสตร์ สูง มีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ แตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ 3.2) นักเรียนกลุ่มทดลองทั้งในกลุ่มที่มีความสามารถในการเรียนคณิตศาสตร์ ระดับปานกลางและระดับต่ำ มีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียน

กลุ่มควบคุมอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บำเพ็ญ ยอดมา (2551 : 66-70) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์พื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) ได้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค แบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ที่มี ประสิทธิภาพเท่ากับ 80.63/77.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 75/75 2) ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 4) ความสนใจในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก

นพณา อ้อค้วง (2551 : 69-70) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน เรื่อง คำและหน้าที่ของคำในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับ การสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD กับการสอนแบบปกติศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำและหน้าที่ของคำในภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับ การสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบ ร่วมมือกันเทคนิค STAD สูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ 2. นักเรียนมีความพอใจต่อ การเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD ในระดับมากที่สุด

ปิยพัทธ์ สุกใส (2552 : 70) ได้ทำการวิจัยผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค STAD ในวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียน ที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนชุมชนบ้านสันจำปา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงกว่า

เกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิค STAD จากการทดลอง พบว่า การทดสอบหลังเรียนนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 24.90 คิดเป็นร้อยละ 83.00 เจตคติของนักเรียนต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เรียน โดยใช้เทคนิค STAD เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละพบว่าโดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก

นันทิยา ลุประสงค์ (2552 : 77-78) รายงานผลการใช้แบบฝึกทักษะ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ วิชาคณิตศาสตร์ การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ วิชาคณิตศาสตร์ที่ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดใหม่ผดุงเขต (3) เพื่อศึกษาความสามารถทางคณิตศาสตร์ในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดใหม่ผดุงเขต โดยใช้แบบฝึกทักษะ (4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดใหม่ผดุงเขตที่มีต่อแบบฝึกทักษะ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนวัดใหม่ผดุงเขต จำนวน 31 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ (1) แบบฝึกทักษะวัดความก้าวหน้าในด้านการคิดวิเคราะห์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ต่อแบบฝึกทักษะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาประสิทธิภาพ E1/E2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการศึกษาพบว่า (1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพ 80.66 /80.97 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (3) แบบฝึกทักษะช่วยพัฒนาความสามารถในด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนสูงขึ้น และ (4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วนอยู่ในระดับมาก

วิเศษ จันเก (2551 : 65-69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) ประกอบการใช้แบบฝึก เรื่อง การบวก การ ลบ การคูณ การหาร เศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเขื่อนน้อย อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า 1)แผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) เรื่อง การบวก การลบ การคูณ การหาร เศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพ 80.55 / 81.25 2)ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัด

การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) ประกอบการใช้แบบฝึก เรื่อง การบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.5588 ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 55.88 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) เรื่อง การบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (= 4.51)

สุกชัย สุริยะกมล (2551 : 78-79) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความรู้สึกเชิงจำนวนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และวิธีการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยสรุปว่า วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงควรสนับสนุนให้ครูคณิตศาสตร์นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

อุษา ยั่งยืนรัมย์ (2552 : 101) ได้วิจัยการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีเรียนแบบร่วมมือแบบ STAD กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยสรุปว่า การสอนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้และการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือแบบ STAD ทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่สอนแบบปกติ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีเรียนแบบร่วมมือแบบ STAD ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเหมาะสม สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชาได้ดี

อรชร โคตรพันธ์ (2552 : 56-69) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการปรับปรุงพัฒนารูปแบบ วิธีสอน การจัดบรรยากาศให้เหมาะสม

และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฝึกทักษะและปฏิบัติและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้ คือ 1) เพื่อพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD 3) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD 4) เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไทรบึงวิทยาคม อำเภอไทรบึง จังหวัดศรีสะเกษ หลังการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 45 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD จำนวน 13 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ มีค่าความยากรายข้อตั้งแต่ .23 ถึง .57 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .43 ถึง .76 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .86 และแบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .47 ถึง .63 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ภายในกลุ่ม โดยใช้ t-test (Dependent Samples ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต โดยใช้การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

2. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

โดยใช้การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 82.93/85.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

3. ดัชนีประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD มีค่าเท่ากับ 0.664

4. ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD มีเจตคติอยู่ในระดับ มาก

จากผลงานวิจัยในประเทศ พบว่า การเรียนเป็นกลุ่มย่อย แบบทีม และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันทำให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน จะทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสนุกสนานในการเรียน ทำให้ผู้เรียนอยากเรียนมากขึ้น สามารถเรียนรู้จากกันและกันได้เข้าใจกว่าการเรียนจากครู ด้วยภาษาที่ใช้สื่อความเข้าใจได้ตรงกันมากกว่า สำหรับเด็กเก่งที่ได้รับการเรียนเป็นกลุ่ม โดยทำหน้าที่สอนเด็กอ่อนจะทำให้เด็กเก่งได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ทันที รวมทั้งการเป็นกำลังใจสำหรับกันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือ คนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองและร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนของเพื่อนสมาชิก ทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของบุคคล คือ ความสำเร็จของกลุ่มเป็นวิธีการเรียนแบบร่วมมือ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

บาร์เบโต (Barbato, 2000 : 2113-A) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกรด 10 ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้กับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

เดวี (DeVries. 2010 : <http://eric.ed.gov:80/ERICWebPortal/Home.portal>)

ได้ศึกษาโครงสร้างห้องเรียนเกี่ยวกับการร่วมมือ นักเรียนมีลักษณะที่เป็นบวกอย่างมากกว่า และ interpersonal ความสัมพันธ์ ผลกระทบของเขาทั้งหลายบนนักเรียนที่เรียนรู้บ้างเล็กน้อย TGT (การแข่งขันเกมส์ทีม) คือสิ่งหนึ่งโครงสร้างห้องเรียนซึ่งสามารถแข่งขันเกี่ยวกับการร่วมมือซึ่งซึ่งทำให้สะดวกในการเรียนรู้คณิตศาสตร์

เฟ่งเฟ่ง คี (Fengfeng Ke. 2007 : 249-259) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์แบบกลุ่ม TGT และแบบการสอนคณิตศาสตร์ปกติ โดยทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนโดยไม่กำหนดเพศชาย หญิง สถานะเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ และความสามารถคณิตศาสตร์ก่อนถูกตรวจดูเป็นตัวแปรที่ปานกลาง และ covariate การวิเคราะห์ Multivariate ของ covariance (MANCOVA) ผลที่ได้ คือ การเรียนรู้โดยการเรียนร่วมมือ เทคนิค TGT ที่นั่น ได้ผลมากกว่าในการปฏิบัติคณิตศาสตร์

ไกท์ (Ghaith. 2003 : Abstract) ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ความเข้าใจต่อการสนับสนุนทางด้านสังคม และความสำเร็จทางด้านวิชาการ ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ความเข้าใจต่อการสนับสนุนทางสังคม ในชั้นเรียน ความรู้สึกขาดความหวังจากโรงเรียนและความสำเร็จทางวิชาการของมหาวิทยาลัย ที่ผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมจำนวน 135 คน ได้ลงชื่อเลือกหลักสูตรแนะนำภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัย พลทหารในเลบานอน ผู้เข้าร่วมได้พัฒนารูปแบบห้องเรียนที่ชีวิตวัดได้ และพวกเขาตอบสนองความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางวิชาการ ขณะที่การวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนและระดมการสนับสนุนทางวิชาการที่จัดเตรียมโดยอาจารย์เป็นความสัมพันธ์ทางด้านการบวกกับความสำเร็จผู้เรียนรู้สึกห่างเหินโรงเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางด้านลบกับความสำเร็จอย่างเดียวกัน การวิเคราะห์ที่แสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้ร่วมกัน คือ ความสัมพันธ์ทางด้านบวกกับระดับความรู้ทางด้านวิชาการและการสนับสนุนของบุคคลโดยอาจารย์และบุคลากรระดับเดียวกัน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกห่างเหินจากโรงเรียน ผลลัพธ์ได้อภิปรายในงานวิจัยเคยเกิดขึ้นมาแล้วและอ้างถึงวัฒนธรรมในการเรียนรู้

โรบินสัน (Robinson. 1998 : 142-A) ได้ศึกษาผลกระทบของการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับคอมพิวเตอร์ในทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อคอมพิวเตอร์ จากการศึกษาการปฏิบัติของกลุ่มที่มีการเรียนรู้แบบร่วมมือในชั้นเรียนระหว่างโรงเรียนวัลมิงตัน และคีลาร์ ในปี 1984 ผลกระทบจากการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนในทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการใช้คอมพิวเตอร์ในชั้นเรียน โดยใช้เครื่องมือวัดความคิดเห็นถูกใช้ในฐานะอยู่กับตัวแปรทดลองกับกลุ่มอาจารย์โดยเลือกและฝึกอบรมเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้โดยฝึกซึ่งอาจารย์เหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมพฤติกรรมในการสอนแบบร่วมมือและการใช้ตรวจสอบในชั้นเรียน และการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ระดับการศึกษาของอาจารย์และความชำนาญประเมินถึงการศึกษาของนักเรียนแบบสัมภาษณ์อาจารย์ แสดงถึงนักเรียนทั้งหมดในชั้นที่ทดลอง ใช้การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้และการแสดงออกทางพฤติกรรม การสังเกตในชั้นเรียนและการสัมภาษณ์ อาจารย์เปิดเผยถึงกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พบสิ่งที่คาดหวังนักเรียนภายในกลุ่มที่มีโครงสร้างที่สมบูรณ์ ผลลัพธ์ที่ได้จากเครื่องมือวัดความคิดเห็นแสดงถึงนักเรียนได้รับประสบการณ์ จากกลุ่มและการทำงานในกลุ่มที่มีความร่วมมือ

เซียร์ บูรุษ (Searborough. 2001 : 164) ได้ทำการสำรวจการใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนแบบปกติ ในหลักสูตรการสอนวิชาแคลคูลัสเบื้องต้น ในระดับมหาวิทยาลัย โดยได้ดำเนินการสำรวจระดับผลคะแนนจากการทดสอบ ความคงทนในการจำเนื้อหาบทเรียน ทัศนคติที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ เกรดผลการเรียนที่ได้รับ เพื่อใช้เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือ นักศึกษาที่มีผลการเรียนอ่อนในวิชาคณิตศาสตร์ พวกเขาสามารถพัฒนาระดับผลการเรียนของตนเองในการสอบปลายภาคให้สูงขึ้นได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากผลการวิจัยยังสามารถทำนายได้ว่า นักศึกษาหญิงที่มีระดับผลการเรียน C D หรือ F ในวิชาแคลคูลัสเบื้องต้น เมื่อถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือ พวกเขาสามารถพัฒนาระดับผลการเรียนของตนเองในหลักสูตรวิชาแคลคูลัส 1 ให้สูงขึ้นและสูงกว่านักศึกษากลุ่มที่ใช้วิธีการเรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สเลซินสกี (Slesinski, 1998 : 1461-A) ได้ศึกษาบทบาทของแนวคิด แผนและ ปัจจัยในการแสดงออก การเรียนรู้แบบร่วมมือกันคือเครื่องมือสำหรับวัตถุประสงค์ในการ ปรับปรุงโรงเรียน วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนขนาด กลางเกี่ยวกับความเข้าใจด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และนักเรียน การใช้การเรียนรู้แบบ ร่วมมือกัน โดยเฉพาะการพิจารณาให้แนวคิดของอาจารย์และนักเรียน แผนของอาจารย์ในการ กระทำ กระบวนการติดตามการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและปัจจัยการแสดงผลของอาจารย์ และนักเรียน งานวิจัยเป็นการดำเนินการออกแบบโครงสร้างการตรวจสอบโรงเรียนที่มี การปรับปรุง สำหรับวัตถุประสงค์ของการปรับปรุง เป็นการริเริ่มการนำการเรียนรู้แบบ ร่วมมือมาใช้ในโรงเรียนขนาดกลาง โดยใช้ผู้นำอยู่ในระดับเดียวกันอาจารย์ได้รับการฝึกอบรม ผู้เข้าร่วมการอบรมประกอบด้วย ผู้นำระดับเดียวกัน ครูสอนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์จาก โรงเรียนส่วนกลางอื่น ๆ และจัดเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของครูของนักเรียนและเทคนิค การสังเกตในชั้นเรียน มาตรฐานหลักสูตรและเครื่องมือทางสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ ผลที่ได้รับ

1. การฝึกอบรม สนับสนุนการบริหาร ความเชี่ยวชาญในการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น อุปกรณ์ของอาจารย์ที่เป็นต้นแบบการวิจัย พื้นฐานของการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน
2. กระบวนการ ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ อาจารย์และนักเรียนได้พัฒนา ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์
3. ความเข้าใจของอาจารย์ในการนำการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ไปปรับปรุง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการสอนโดยใช้ประสบการณ์ความชำนาญกับการสอนที่เป็นรูปแบบ

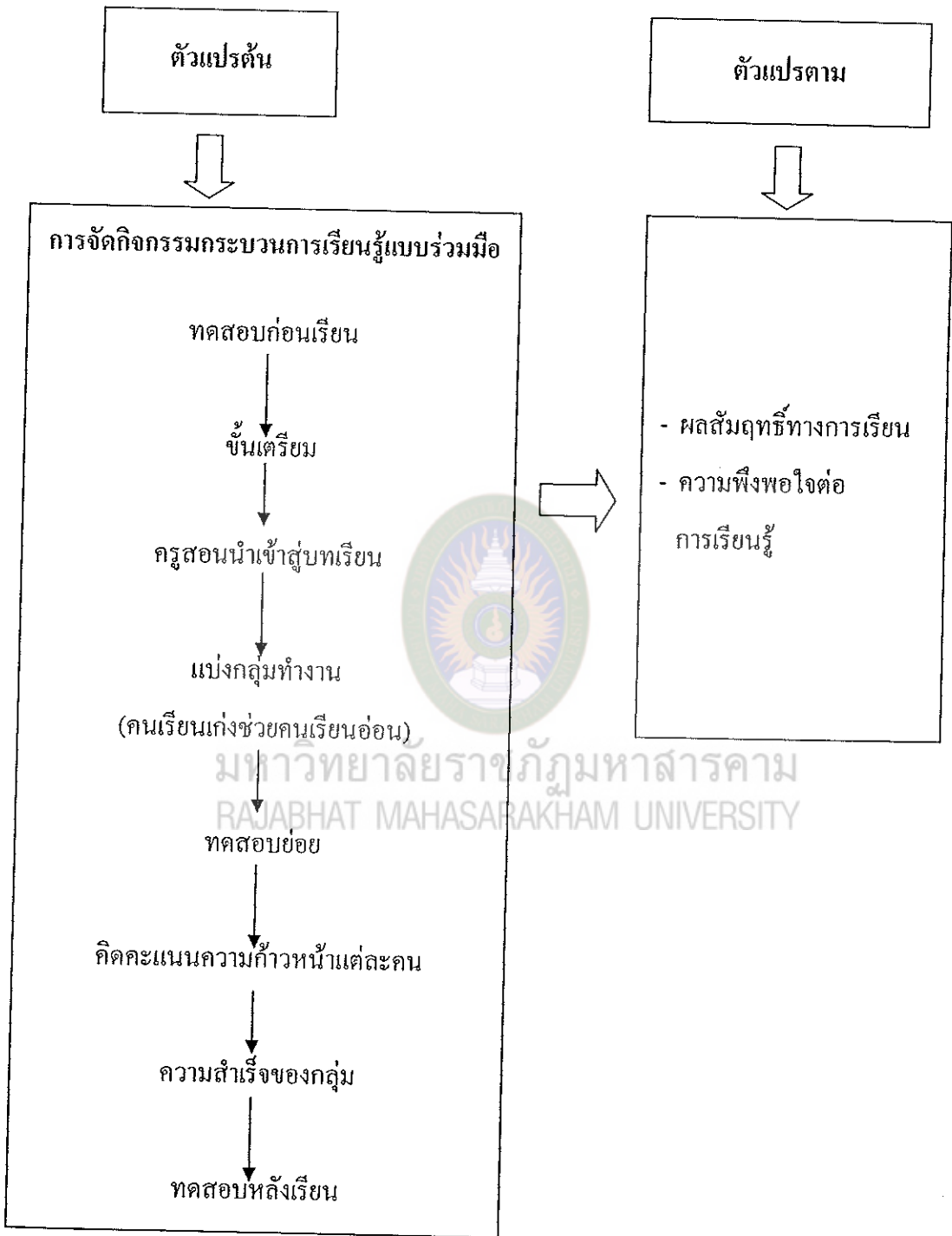
สตโรม (Strom, 1997 : 1588-A) ได้ศึกษาการเรียนรู้แบบร่วมมือ ค่อย ๆ ซึมซาบเข้าไปในทักษะการทำงานกลุ่ม ดังนั้นครูควรมีการประเมินผล อย่างไรก็ตาม กลไก ในการวัดประสิทธิภาพขบวนการและลักษณะในการทำงานของจิตนั้นเป็นการปฏิบัติที่ทำได้ ยาก วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เครื่องมือที่เป็นการทดสอบ PSES มีการออกแบบที่ให้ข้อมูลที่ น่าเชื่อถือและมีเหตุผล เกี่ยวกับปฏิกริยาซึ่งกันและกันของกลุ่มนักเรียน เครื่องมือที่ทำให้ นักเรียนบรรลุผลในการแสดงออกและรวบรวมทักษะจากการเข้ากลุ่ม โดยเพื่อนร่วมทีมและ

ตัวของพวกเขาเองระหว่างการทำงานกลุ่ม พื้นฐานการสังเกต การเก็บข้อมูลไม่บอกชื่อผู้เรียน นักเรียนเก็บแบบทดสอบเป็นความลับและตีความหมายจุดแข็ง ข้อจำกัดในทักษะการทำงาน เป็นทีม ซึ่งจากตัวอย่างได้ทดสอบกับนักเรียน 303 คน ปรับให้สัมพันธ์กับระบบ PESE โดยอาจารย์ของพวกเขา รูปแบบการประเมินที่สมบูรณ์และการบรรยายถ้าปฏิบัติของ เครื่องมือเครื่องวัดการตัดสินใจ ที่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน ต้องเป็นเครื่องมือที่น่าเชื่อถือและมีเหตุผล เหมาะสมต่อแนวทางการบริหาร มีการรักษาความเป็นส่วนตัวง่ายต่อการตีความจากผลย้อนกลับ และให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ เกี่ยวกับความสำเร็จและความบกพร่องของการทำงานเป็นทีม คำแนะนำในการเตรียมการใช้ PSES ในการปรับปรุงการเรียนรู้แบบร่วมมือและยกระดับโปรแกรมการประเมินค่าเพื่อจุดมุ่งหมายประชาชน

ชูยาน โด (Suyanto, 1999 : 3766-A) ได้ศึกษาผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในเขตชอร์กยากาตา ประเทศอินโดนีเซีย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 3 เกรด 4 และเกรด 5 จำนวน 664 คน จาก 30 ห้องเรียนใน 10 ห้องเรียน ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลอง จำนวน 5 โรงเรียน ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD และกลุ่มควบคุม จำนวน 5 โรงเรียน ได้รับการสอนแบบปกติ สถิติที่ใช้ในการทดสอบคือ ANCOVA ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ชั้นเรียนพบว่า นักเรียนเกรด 3 และเกรด 5 ของกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนเกรด 3 และเกรด 5 ที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศ 10 เรื่อง และต่างประเทศ 9 เรื่อง พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ สามารถพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้การสอนของครูประสบผลสำเร็จ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และยังช่วยพัฒนาเจตคติต่อวิชาที่เรียนต่อครูผู้สอน ต่อเพื่อน และมีทักษะการทำงานกลุ่มดีขึ้น ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในกลุ่มเพื่อน มีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 5 กรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ